

LATVIJAS UNIVERSITĀTES
JURIDISKĀ FAKULTĀTE
CIVILTIESISKO ZINĀTŅU KATEDRA

**AUTORTIESĪBU AIZSARDZĪBA INTERNETA
VIDĒ**

BAKALAURA DARBS

Autors: **Oskars Lamberts**
Studenta apliecības nr.: 0116010
Darba vadītājs: lektors Mārcis Krūmiņš

RĪGA 2020

Anotācija

Bakalaura darbs ir par autortiesību pārkāpumiem, kas radušies interneta vidē. Tehnoloģijas pasaulē attīstās ļoti strauji, ātrāk nekā likumdevēji pasaulē spēj to aptvert un regulēt un internets ir viena no šīm tehnoloģijām. No tā iegūst daudzi, tai skaitā autortiesību subjekti, kuriem internets ir kā platforma, lai realizētu savas civiltiesiskās intereses, bet tai pat laikā tā ir vieta, kur citiem viegli aizskart autortiesību subjektu tiesības. Šī iemesla dēļ autortiesību subjektiem var tikt ierobežotas iespējas, piemēram, gūt ienākumus, attīstīt uzņēmējdarbību, jo būtiski liela daļa mūzikas un filmu u.c. autortiesību subjektu darbu patērētāji internetā izvēlas tos iegūt nelegālā ceļā – lejupielādējot, skatoties straumi.

Šī bakalaura darba mērķis ir rast risinājumu kā autortiesību subjekti šos autortiesību pārkāpumus ātri un efektīvi varētu pierādīt tiesā, un kādas izmaiņas likumdevējam un valdībai vajadzētu ieviest, lai palīdzētu autortiesību subjektiem realizēt Satversmē garantētās tiesības uz autortiesību aizsardzību. Risinājumi veicinātu autortiesību pārkāpumu atklāšanu ne tikai internetā, bet arī reālajā dzīvē.

Iegūtie rezultāti liecina, ka, lai autortiesību subjekts varētu pierādīt, ka ir noticis autortiesību pārkāpums interneta vidē, būtu jāpierāda, ka pārkāpums ir izdarīts no atbildētājam piešķirtās interneta protokola adreses. Tomēr, atbildētājs var atspēkot autortiesību subjekta argumentus, pamatojot savus iebildumus ar pozitīvu faktu, ka nav izdarījis autortiesību pārkāpumu, jo pēc mobilā telefona atrašanās vietas datiem ir atradies citur, papildus iesniedzot arī citus pierādījumus, kas pamato atbildētāja iebildumus. Autortiesību subjekts šādā gadījumā var mēģināt pierādīt pretējo ar negatīvu faktu, ka atbildētājs ir manipulējis ar atrašanās vietas datiem.

Pašreizējais regulējums Civilprocesā nosaka, ka tikai kriminālprocesā izspriesta lieta atbrīvo prasītāju no pierādīšanas nastas, bet tā tas nav administratīvo pārkāpumu lietās pieņemtiem lēmumiem. Likumdevējam izdarot grozījumus Civilprocesa likumā un Administratīvās atbildības likumā, autortiesību subjektam un citiem cietušajiem tiktu atvieglota atlīdzinājuma gūšana civiltiesiskā kārtībā, tādējādi veicinot ātrus un efektīvus tiesas procesus.

Atslēgas vārdi: **autortiesību aizsardzība, pierādīšana, internets, interneta protokola adrese, atrašanās vietas dati, procesuālās ekonomijas princips.**

Abstract

The paper provides research about copyright infringements that have occurred in the internet. Technologies developing rapidly across the world, faster than lawmakers are able to realize and regulate it, the Internet is one of these technologies. Beneficiaries are different people, for example copyright holders, who use internet as platform to pursue their civil rights, but at the same time a place where others can easily infringe rights of copyright holders - authors. For this reason, copyright holders may have limited opportunities, for example, to generate income, because significant proportion of consumers choose to acquire the works like music and movies illegally – downloading or to watch a stream.

The aim of the paper is to find a solution to quickly and effectively prove copyright infringements in court and what changes the legislator should implement to help copyright holders to exercise their right to copyright protection as guaranteed by The Constitution of the Republic of Latvia. Solutions would help to prove copyright infringements not only in internet, but also in real life.

The results obtained show that the copyright holder can prove copyright infringement in the internet by proving that particular infringement was committed from particular internet protocol address assigned to defendant. However, defendant can object, that defendant didn't commit infringement because defendant was elsewhere on the basis of the location data of defendant's mobile phone, cumulatively with some other evidence, supporting defendant's objection. The copyright holder may attempt to prove that defendant has manipulated location data.

The current framework in Civil Procedure law states that only a case judged in criminal proceedings relieves plaintiff of the burden of proof, but this not the same with rulings of proceedings of administrative violations process. If legislator changed the framework in Civil Procedure law and Administrative Liability law, relived plaintiff of the burden of proof, also in administrative violations process. That would make easier for copyright holder to get remedies of infringed copyrights and other victims, thereby promoting fast and effective court proceedings.

Key words: **copyright protection, proof, internet, internet protocol address, location data, principle of procedural economy.**

Saturs

Ievads	5
1. Autortiesību aizsardzības saturs un tās nozīme	7
2. Tiesa kā autortiesību aizsardzības līdzeklis autortiesību pārkāpuma gadījumā interneta vidē	18
2. 1. Tiesiskais pamats tiesību aizstāvībai tiesā par autortiesību pārkāpumu	18
2.3. WLAN tīkla pakalpojuma sniedzēja atbildības noteikšana par lietotāju izdarīto autortiesību pārkāpumu	38
KOPSAVILKUMS	43
IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN AVOTI	45

Ievads

Saskaņā ar ASV Globālā intelektuālā īpašuma centra 2019. gadā publicētajā pētījuma rezultātiem, zaudējumi, piemēram, sakarā ar video (filmu, seriālu u.c.) nelegālu reproducēšanu internetā, ASV ekonomika gadā neiegūst 29, 2 miljardus dolāru¹, savukārt Lielbritānijā, Intelektuālā īpašuma biroja 2019. gada publicētajā pētījumā konstatēts, ka mūzikas nelegālas reproducēšanas radītie zaudējumi gadā lēšami 115 miljonu mārciņu apmērā.²

Latvijā Latvijas Izpildītāju un producentu apvienība³ (turpmāk – LaIPA) autortiesību pārkāpumus uzskata par lielu problēmu, bez tam pētījumā par globālo interneta pirātismu Latvija ir ierindota pirmajā vietā un atzīts, ka Valsts policijai trūkst kapacitātes, lai cīnītos ar šiem pārkāpumiem.⁴

Autors šajā darbā, galvenokārt, pievērsies problēmjaudājumiem, kas saistīti ar autortiesību pārkāpumu interneta vidē pierādīšanas aspektiem un, tam, kādi procesuāli grozījumi likumdevējam būtu veicami, lai atvieglotu autortiesību pārkāpumu pierādīšanas ceļu, kas ne tikai uzlabotu autortiesību pārkāpumu pierādīšanas iespējas internetā, bet arī citur. Tiek apskatīts arī problēmjaudājums saistībā ar pierādīšanu un personas datiem, ko elektronisko sakaru komersantiem jāapstrādā 18 mēnešus. Darbā tiek apskatītas arī autortiesību subjekta un atbildētāja tiesības iegūt pierādījumus pret citu datu subjektu, elektronisko sakaru komersantu tiesības.

Autors apskata autortiesību pārkāpumu problēmjaudājumus pamatā saistītus ar tiesu, jo sīkāk apskatot dažādus pirms tiesvedības risināmus jautājumus, ir nepieciešama pamatīgāka izpēte un laiks, ko Autors varētu apskatīt maģistra darba ietvaros.

Bakalaura darbā tiek izmantotas šādas pētniecības metodes:

1. gramatiskā metode – piemērojot regulējumu konkrētajai situācijai;
2. salīdzinošā metode – salīdzinot cietušajam (autortiesību subjektam) nodarītā kaitējuma izlemšanu tiesā kriminālprocesā ar administratīvo pārkāpumu procesu un, administratīvo pārkāpuma procesa pašreizējo ar nākotnes regulējumu, saistībā ar cietušo, kā arī tiesu prakses atziņas;

¹ Autoru kolektīvs: <https://www.theglobalipcenter.com/wp-content/uploads/2019/06/Digital-Video-Piracy.pdf> [aplūkots 17.05.20]

² Autoru kolektīvs: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/842351/IP-Crime-Report-2019.pdf [aplūkots 17.05.2020]

³ [b.a.]: <https://www.la.lv/laipa-piratisms-latvija-ir-liela-problema> [aplūkots 17. 05. 2020]

⁴ Māris Klūga: <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/policijai-trukst-kapacitates-cina-ar-interneta-piratiem.a195179/> [aplūkots 17.05.2020]

3. analītiskā metode – darbā izdarīti secinājumi, balstoties uz dažādiem avotiem.

Pirmajā nodaļā tiek iezīmēta tēmas aktualitāte un dažādi sociāli un ekonomiski faktori, kas veicina autortiesību pārkāpumus un risinājumi, apkopojot gan Latvijas, gan dažādu citu valstu pieredzi, kā arī apskatītas autortiesību pārkāpumu radītās sekas. Tādējādi piešķirot autortiesību aizsardzībai interneta vidē pamatojumu, kādēļ ir nepieciešama šo tiesību aizsardzība un, kādi risinājumi ir izmantojami kopīgi ar juridiskiem risinājumiem, jo, kā analizēts šajā nodaļā, ar juridiskiem risinājumiem vien nepietiek, lai maksimāli samazinātu autortiesību pārkāpumus. Kā arī nedaudz par pirmstiesas risinājumiem.

Otrā nodaļa ir par autortiesību aizsardzību interneta vidē tiesā un ar to saistītiem jautājumiem arī pirms tiesas procesa. Otrā nodaļa ir sadalīta trijās apakšnodaļās. Pirmā apakšnodaļā skaidroti pamati, kādi priekšnoteikumi būtu autoram jāievēro, lai viņš varētu sniegt prasību tiesā, atsevišķi jautājumi tiesību doktrīnā apskatīti plašāk.

Otrajā apakšnodaļā ir sīkāk apskatīti pierādīšanas jautājumi saistībā ar autortiesību pārkāpumiem interneta vidē, kā arī priekšlikumi likumu grozījumiem procesuālajām tiesību normām, kas varētu vecināt ātrāka un efektīvāka lēmuma pieņemšanu. Apakšnodaļa ir izstrādāta ņemot vērā, ka pierādīšanas aspekti tiesību doktrīnā ir maz apskatīti un ir atsevišķi problēmjaudājumi pārkāpumu pierādīšanā, kurus vajadzētu risināt, lai atvieglotu autortiesību subjektiem un citiem cietušajiem pierādīšanas ceļu viņu aizskartajām civiltiesiskām interesēm.

Trešajā apakšnodaļā ir apskatīts, kad interneta pakalpojumu sniedzējs ir atbildīgs (netiešā atbildība) par interneta lietotāju izdarīto autortiesību pārkāpumu, kā arī apskatīts kā autortiesību subjektam ir iespēja noskaidrot atbildīgo par autortiesību pārkāpumu Vācijā. Šīs apakšnodaļas nozīme ir tāda, ka aprakstīts iespējamais risinājums kā novērst un pierādīt autortiesību pārkāpumu interneta vidē un autortiesību subjektam efektīvi iegūt atlīdzinājumu par autortiesību pārkāpumu.

1. Autortiesību aizsardzības saturs un tās nozīme

Autortiesības un intelektuālais īpašums ir divi savā starpā ļoti saistīti tiesību instrumenti, viens saistīts ar ekskluzīvo iespēju sevi godināt par autoru – autortiesību subjektu, otrs aspekts ir tiesības rīkoties kā vēlas ar savu radīto darbu – atsavināt, gūt augļus, iznīcināt. Šie ir tie galvenie iemesli, kādēļ jebkurš cilvēks, kuram ir vēlme gūt labumus no savas jaunrades, sapratīs, ka liela nozīme ir tam kā nosargāt savu darbu. Tādēļ lielākajai daļai autortiesību subjektu, kuru darbi ir novērtējami kā personisku vai civiltiesisku augļu nesoši, vai arī tiem uz to ir potenciāls, ir pašsaprotama nepieciešamība tos aizsargāt ar dažādākajiem tiesiskajiem līdzekļiem, kas mūsdienu digitālajā laikmetā nav tik viegli izdarāms.

Digitālajā laikmetā strauji mainās intelektuālā īpašuma tiesības, tai skaitā autortiesības, rūpnieciskā īpašuma tiesības un, arī to aizsardzība kļūst komplicētāka. Pieaug arī zināšanu nozīmība šo tiesību aizsardzībai no ekonomikas un konkurences aspekta. Svarīgi atzīmēt, ka Inovatīvas tehnoloģijas sastāda 30% pasaules ekonomikas un ir galvenais tautsaimniecības dzinējspēks. Izaicinājums intelektuālajam īpašumam ir globalizācija, jo regulējums ir lielā mērā nacionāls, tādēļ šo tiesību aizsardzībai jārod jauni aizsardzības mehānismi.⁵ Nelegāla satura patērēšanas rezultātā no tā cieš gan autortiesību subjekti, gan intelektuālā īpašuma īpašnieki un visi, jo radošajā nozarē, tāpat kā citviet, viss ir atkarīgs no pieprasījuma, jo lielāks tas ir, jo vairāk darba vietu un lielākas algas un ienākumi, tas ir gadījumos, tiek aizskartas ne tikai autortiesību subjekta tiesības, bet arī citu intereses – algas, nodarītais kaitējums tautsaimniecība, komercdarbībai, utt.⁶

Kādreiz jau bija grūti novērst mūzikas, filmu, datorspēļu nelegālu nodošanu no personas uz personu ar kasešu vai disku palīdzību. Mūsdienās tas ir vēl daudz grūtāk, pateicoties tam, ka ļoti daudziem ir viegli pieejams internets un tas arī tiek darīts tieši internetā. Autortiesību objekts, kas ir nonācis virtuālajā vidē (bezķermeniska lieta) kļūst ievērojami apdraudētāks, jo var tikt padarīts pieejams visā pasaulē caur internetu, tas neatrodas vienā vietā, pretēji ķermeniskai lietai, kuru ir daudz vieglāk nosargāt un kura atrodas vienuviet.⁷

Pasaules mēroga uzņēmumi kā Walt Disney Studios, Sony Music Entertainment vai lokālie uzņēmumi kā MicRec, TV3 Grupa, sastopas ar viena veida problēmu – kā nosargāt savu intelektuālo īpašumu un autortiesības? Autors uzsver, ka risinot problēmu - kā pasargāt

⁵ Gailīte D. Intelektuālais īpašums kā pasaules ekonomikas stūrakmens. Jurista vārds, 2012, nr. 21, 5. lpp.

⁶ Hamkova D. Tiesu prakse, kurās noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīme ir būtisks kaitējums. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/lv/jaunumi/par-notikumiem/petijums-par-tiesu-praksi-lietas-kuras-noziedziga-nodarijuma-sastava-pazime-ir-butisks-kaitejums-8693> [aplūkots 29.04.2020]

⁷ Grudulis M. Ievads autortiesībās. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2006, 12. lpp.

autortiesību subjektus un intelektuālā īpašuma īpašniekus, ir jāsaprot cēloņus, lai efektīvāk un ātrāk meklētu risinājumus.

Kā izpētījusi Sociālo zinātņu pētniecības padome (ASV) (Social Science Research Council), interneta pirātisms ir izplatītāks valstīs, kurās ir: 1) augstas cenas digitālajām precēm; 2) zemi ienākumi; 3) lētas elektronikas preces (datori, televizori u.tml.). Tās, piemēram, būtu Dienvidāfrika, Krievija, Brazīlija, Meksika. Piemēram, programma Microsoft Office, šajās valstīs, ir pat līdz 10 reizēm dārgākā, nekā ASV. Augsto cenu saista ar to, ka jaunattīstības valstīs pastāv vien starptautiskas kompānijas (respektīvi ar monopolu vai tuvu tam),⁸ kuras koncentrējas tikai uz patērētāju bāzi ar augstiem ienākumiem. Savukārt, pretēji ir valstīs, kur pastāv vairāki uzņēmumi, kur notiek sacensība par klientiem, kas spiež šīs kompānijas mazināt cenu,⁹ tādējādi padarot cenas draudzīgākās lielākam patērētāju lokam.

Lielbritānijas pētījumā „Intellectual property office” (Intelektuālā īpašuma birojs) norādīts, ka 39% lietotāji ir lejupielādējuši nelegālu saturu un 52% straumējušu saturu, šie skaitļi turpmākajos pētījumos (skatoties 2 gadus vēlāk) lēnām krītas. 1 no 10 cilvēkiem nekas neatturētu no intelektuālā īpašuma iegūšanas nelegāla veidā.¹⁰

Interneta lietotāji izvēloties pirātiska satura materiālu, pamato to ar šādiem iemesliem: 1) par brīvu; 2) ērti; un 3) ātri pieejams. Savukārt, lai patērētājs izbeigtu lietot pirātisku saturu, ir nepieciešams, lai: 1) legāli pakalpojumi būtu lētāki; 2) patērētājam maksas saturā būtu iekļauts viss, ko viņš vēlas; 3) lai būtu lielāka skaidrība, kas ir legāls un kas nav. Papildus jāmin, ka labs ietekmēšanas līdzeklis būtu paziņojumu sūtīšana par interneta ātrumu ierobežošanu.¹¹

ASV mūzikas ierakstu kompānijas par atkārtotiem pārkāpumiem iesūdz tiesā gan fiziskas, gan juridiskas personas, bet tiesa atsakās sodīt individuālas personas, bet soda par visu kopumā interneta nodrošinātāju. Ja tiesa sodītu individuālas personas, tad daudziem

⁸ Autora piebilde.

⁹ Joe Karaganis: <http://piracy.americanassembly.org/wp-content/uploads/2011/06/MPEE-PDF-1.0.4.pdf> [aplūkots 27.03.2020]

¹⁰ Autoru kolektīvs:

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/729184/oci-tracker.pdf [aplūkots 27.03.2020]

¹¹ Autoru kolektīvs:

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/546223/OCI-tracker-6th-wave-March-May-2016.pdf [aplūkots 27.03.2020]

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/729184/oci-tracker.pdf [aplūkots 27.03.2020];

autortiesību pārkāpējiem, padzirdot par šādu situāciju, tas būtu nopietns pamats apsvērt – turpināt ar to nodarboties vai nē.

Autors uzsver, ka situācija būtu jāsāk risināt jau sākumskolas vecumā, kad bērns jau varētu to labāk saprast - kas ir respektabla rīcība un kas nav. Bērniem tiek teikts, ka „zagt ir slikti,” bet ar to parasti tiek saprasta fiziska zādzība, kas tiek paveikta reālajā dzīvē, nevis virtuālajā vidē. Bērns lejupielādējot, augšupielādējot vai straumējot autortiesību saturošu materiālu var nemaz neapzināties, ka tas ir prettiesiski, jo to neinterpretē kā zādzību. Vecākiem (likumiskajiem aizbildņiem) un skolotājiem par to būtu jāstāsta, bet, bieži vien, vecāki un skolotāji paši par to neaizdomājas, neseko līdzī bērnu aktivitātēm e-vidē, paši nezina, ka tas ir pretlikumīgi, vai vispār neko nesaprot no mūsdienu tehnoloģijām.

Jo īpaši tas būtu jāuzrauga vecākiem, jo saskaņā ar Civillikuma¹² 1639. pantu, jāņem vērā, ka pašiem vecākiem var tikt uzlikts pienākums kompensēt nodarītos zaudējumus autortiesību subjektam, jo vecākiem vai likumiskajiem aizbildņiem ir bijusi iespēja kavēt šādu aizskārumu, t. i., informējot bērnu par to kā lietot internetu, ko drīkst, ko nedrīkst darīt, tai skaitā par to, ka arī internetā, pirms sākt lietot attiecīgo digitālo precī – datorprogrammu, skaņu celiņu, filmu, utt., tā ir legālā veidā jāiegādājas vai lietošanas tiesības jāiegūst kādā citā veidā kā to ir atļāvis autortiesību subjekts.

Ja valsts autortiesības uzskata par vērtību, tad tai ar informatīvajām kampaņām jāinformē sabiedrība par iespējamo atbildību, ietekmi uz ekonomiku, kā arī jāapelē pie sabiedrības sirdsapziņas, piemēram, kāda būtu personas attieksme pret nelegāla satura patērēšanu, ja persona pati būtu nozīmīga autortiesību darba autors.

Šo piemēru ļoti labi ilustrē viena no animācijas seriāla „Simpsoni” epizodēm. Epizodē, viens no galvenajiem varoņiem, Homērs, kopā ar dēlu Bārtu, atver savu nelegālo filmu klubu, kur saaicina draugus un visi filmas skatās kopā. Vēlāk par to uzzina varas iestādes un mēģina viņa ģimeni un viņu pašu arestēt, un viņi izlemj bēgt. Vēlāk situācija nokārtojas par labu Homēram un viņa ģimenei, un par viņa piedzīvojumu tiek uzņemta filma, kurai viņš ir autors un saņem daļu no filmas ienākumiem. Vēlāk, viņam atgriežoties mājās, kluba biedri viņam ir sagatavojuši pārsteigumu, sarīkojot filmas vakaru, kur tiks skatīta viņa filma, vēl pirms izlaišanas kinoteātros. Homērs uz to reaģē agresīvi – salauž aparatūru un pasaka visiem, lai dodas uz kinoteātriem un pērk biļetes.¹³ Ļoti iespējams šāda divkosība piemīt daudziem, kas patērē nelegālu autortiesību saturu.

¹² Civillikums. LV likums. Pieņemts 28.01.1937. [06.12.2019 red.]

¹³ [b.a.]: <https://www.imdb.com/title/tt2966850/> [aplūkots 27.03.2020]

Iespējams risinājums, kā pasargāt filmu, seriālu un mūzikas autorus un īpašniekus, ir caur legālu straumēšanu. Uzņēmuma „Netflix” un mūzikas straumēšanas „Spotify” aplikāciju, ienākšana pasaules, tai skaitā Latvijas, tirgū, daudziem pirātisko materiālu lietotājiem deva iespēju pārdomāt. „Netflix” spēja nodrošināt plašu saturu, ar augstu kvalitāti un pats galvenais - zemu cenu, ko nespēja piedāvāt tradicionālā televīzija,¹⁴ bet „Netflix” straumēšanas biznesa laiki ir beigušies uzrodoties jauniem spēlētājiem kā „Disney+”, „Amazon Prime”, HBO, utt. „Disney+”, kurš pieder „Walt Disney Studios”, kas nepagarina licences līgumus par viņu filmu un seriālu izmantošanu ar „Netflix”.¹⁵ Tam ir liela nozīme, jo „Walt Disney Studios” pieder plašs filmu un seriālu saturs, kā arī ir īpašumtiesības uz „20th Century Fox,”¹⁶ tādējādi „Netflix” vairs nespēja nodrošināt plašo saturu, kas tiek izklaidēts pa citām straumēšanas aplikācijām, atkal sadārdzināja patērētājam piekļuvi dažādo īpašnieku filmām un seriāliem.¹⁷ Savukārt „Spotify” aizvien ir patērētājiem draudzīgs.

Latvijā „Netflix”¹⁸ un „Spotify”¹⁹ esamību uzņem pozitīvi, tāpēc, ka tas varētu samazināt pirātismu.

Latvijas mērogā straumēšanā darbojās, piemēram, Shortcut TV un GO3, kas arī spēj piedāvāt pietiekami plašu saturu un par samērīgi zemu cenu. Latvijā arī televīzijas paku cena nav pārāk liela, tādējādi, ņemot vērā „Netflix” un „Spotify” piemēru, nevajadzētu būt problēmām un cilvēkiem vajadzētu patērēt legālu saturu, bet tā tas diemžēl nav. Kā noskaidrots britu datu analīzes pētījumā – 46, 3% no visiem Latvijas interneta lietotājiem patērē nelegālu saturu. Lai gan Latvijā cilvēki uzskata intelektuālo īpašumu par vērtību, tomēr 58% Latvijas interneta lietotāju pirātiska satura materiālu izmantošanu savām vajadzībām nenosoda.²⁰

Tādējādi Autors secina, ka Latvijas interneta lietotāju vidū nevar konstatēt sociālas normas izveidi saistībā ar autortiesību ievērošanu interneta vidē. Tam ir nozīme, jo vienotas sabiedrības un praktizēšanas rezultātā veidojas sabiedrības noteikts pareizu attiecību likumi,

¹⁴ Liz Bales: <https://contentcafe.org.au/articles-stories-everything/are-netflix-and-spotify-really-reducing-piracy/> [aplūkots 27.03.2020]

¹⁵ David Trainer: <https://www.forbes.com/sites/greatspeculations/2019/08/20/all-the-reasons-why-netflix-is-doomed/#2a1c6276465e> [aplūkots 27.03.2020]

¹⁶ Matthew S. Schwartz: <https://www.npr.org/2019/03/20/705009029/disney-officially-owns-21st-century-fox?t=1585319448381> [aplūkots 27.03.2020]

¹⁷ David Trainerrs: <https://www.forbes.com/sites/greatspeculations/2019/08/20/all-the-reasons-why-netflix-is-doomed/#2a1c6276465e> [aplūkots 27.03.2020]

¹⁸ Rūdolfs Krieviņš: <https://www.lsm.lv/raksts/dzive--stils/tehnologijas-un-zinatne/netflix-ienaksana-latvija-varetu-samazinat-piratisko-filmu-apriti.a163109/> [aplūkots 27.03.2020]

¹⁹ Elita Mīlgrāve: <https://www.tvnet.lv/4539172/milgrave-straumesana-ir-labs-veids-ka-cinities-ar-piratismu>

²⁰ Elīna Gulbe: <https://lvportals.lv/norises/283583-sabiedriba-noverte-intelektualo-ipasumu-bet-piratismu-nenosoda-2016> [aplūkots 27.03.2020]

un domāšanas un rīcības likumi.²¹ Tādējādi veidojot pareizas uzvedības modeļi, kas tikai pastiprina tiesību normās paredzēto aizliegumu ievērošanu.

Autors uzskata, ka tas ir likumdevēja pienākums argumentēt un pārliecināt sabiedrību par tiesību normas nozīmību, lai cilvēki saprastu, kādēļ tas ir jāievēro un kādas ir neievērošanas sekas attiecībā uz aizskarto personu (autortiesību subjektu) un sabiedrību un, papildus tiesību normas esībai, veidotos arī sociāla norma.

Autors uzsver, ka tas ir cilvēka dabā – paņemt izdevīgāko pakalpojumu vai, vēl labāk – par brīvu. Savukārt, ja runa ir par nelegālu darbību, kad cilvēks apzinās sodāmības iespējamību, persona būs piesardzīgāka vai pat atteiksies no pārkāpuma izdarīšanas.

Svarīgs ir arī jautājums par to, vai cilvēki vispār saprot, kura saite ir legāla, kura nav. Nošķirt var pēc kritērija, ka lapās, kurās autortiesības un intelektuālais īpašums tiek respektētas, par to ir noteikta atruna. Vēl - ieteicams ieskatīties mājas lapā „ņem droši”, kur ir uzskaitījums ar lapām, kas nepārkāpj autortiesības un intelektuālo īpašumu.²² Autors papildus akcentē, ka, arī tīri pēc loģikas apsvērumiem, var saprast, ka saturs ir autortiesību pārkāpjošs:

1) **Piedāvātais saturs ir bezmaksas.** Reti, kura saite piedāvās saturu pilnīgi bez maksas. Izņēmums ir „tv3play.skaties.lv” vai „replay.lsm.lv”, bet šīs saites pieder īpašniekiem, kuriem arī pieder televīzijas kanāli, kur attiecīgie raidījumi, seriāli, filmas ir arī bijuši apskatāmi televīzijas kanālā, piemēram, TV3, TV6, LTV1 utt., kas liecina par uzticamību, jo visu šo televīzijas kanālu īpašnieki ir reģistrēti kā komersanti komercreģistrā, nodokļu maksātāji un, ka pagātnē nav bijuši konstatēti autortiesību pārkāpumi. Jāņem vērā arī tas, ka liela daļa no satura, kas atrodams šajās saitēs, jo īpaši „tv3play.skaties.lv” ir tieši šo kanālu oriģinālsaturs, kas raisa vēl mazākas šaubas, tieši par šo kanālu oriģināldarbiem;

2) **Attiecīgais autortiesību objekts ir filma,** kura ir tikko iznākusi kinoteātros vai oficiāli nav izlaista uz diska un, ja tā nav publicēta intelektuālā īpašuma īpašnieka mājas lapā. Filmas izlaišana uz diska, kas parasti notiek ievērojami vēlāk pēc filmas izlaišanas kinoteātros, var liecināt par to, ka filmu varētu arī prettiesiski straumēt vai pārdot kāds cits. Līdzīgi, tas arī ir ar **seriāliem**, ja tie tikai tikko ir parādījušies televīzijas ekrānos. Gan filmas, gan seriāla gadījumā, īpašnieks gribēs paturēt sev monopoltiesības uz šo autortiesību objektu, ka tieši šo filmu vai seriālu varēs redzēt tikai vienuviet – tas ir kinoteātros vai konkrētā televīzijas

²¹ Neimanis J. Ievads tiesībās. Rīga: autora izdevums, 2004, 42., 44. lpp.

²² Elīna Gulbe: <https://lvportals.lv/norises/283583-sabiedriba-noverte-intelektualo-ipasumu-bet-piratismu-nenosoda-2016> [aplūkots 27.03.2020]

kanālā.

3) **Atrodama kāda papildus informācija par šo saiti**, vai ir norādīti īpašnieki, vai uzņēmums ir ar tādu pašu nosaukumu, skatīt vai internetā, valstu komercreģistros (izcelsmes valsti parasti var noteikt pēc domēna: „.lv”, „.lt”, „.uk” utt.) vai nodokļu maksātāju reģistrā ir atrodama informācija.

Sekojoši, saistībā ar bakalaura darba tematu, jāpievēršas autortiesību aizsardzības regulējumam, lai turpmāk varētu aizsardzības jautājums skatīt padziļinātāk.

Latvijā autortiesības ir aizsargātas ar Latvijas Republikas Satversmes²³ (turpmāk – Satversme) 113. pantu „ Valsts atzīst zinātniskās, mākslinieciskās un citādas jaunrades brīvību, kā arī aizsargā autortiesības un patenttiesības,” kā arī kā īpašumtiesības Satversmes 105. pantā.

Autortiesības ir intelektuālā īpašuma apakšnozare, kas pieder pie bezķermeniskām lietām, piešķirot autortiesību subjektam monopoltiesības uz savu darbu (gan ķermenisku, gan bezķermenisku lietu)²⁴, t.i., dažādās nemantiskās tiesības – patentēt, atsaukt darbu, morālās tiesības, u.c., kā arī mantiskās tiesības – reproducēt, izplatīt, iznomāt, patapināt, u.c.²⁵²⁶

Protams, monopoltiesības nav absolūtas, ņemot vērā to, ka īpašumtiesības kā indivīda tiesības ir aprobežotas pret sabiedrības interesēm. Jāizmanto samērīguma tests, pēc kura, iespējams, var ierobežot konkrēto pamattiesību. Pamattiesību var ierobežot, ja: 1. Ierobežojums ir noteikts, pamatojot to ar likumu un atbilst Satversmei; 2. Ierobežojumam ir leģitīms mērķis; 3. Ierobežojums ir samērīgs.²⁷ Rezumējot var teikt, ka, piemērojot pamattiesības, ir jāspēj tiesiski salāgot gan sabiedrības, gan indivīda intereses.²⁸

Tādejādi secināms, ka autortiesību subjektam ar savu darbu nav neierobežotas tiesības, tām ir jāatbilst, galvenokārt, Satversmes un Autortiesību likuma prasībām.

Interneta lietotāju vidū vislielāko rezonansi izsauca 13. pants. Tas noteic, ka informācijas pakalpojumu sniedzējiem, kā Instagram un Youtube, jākontrolē, lai platformās neatrastos neviens prettiesiski ievietots autortiesību darbs. Respektīvi, šīs platformas nestu atbildību

²³ Latvijas Republikas Satversme. LV likums. Pieņemts 15.02.1922. [01.01.2019 red.]

²⁴ Rozenfelds J. Intelektuālais īpašums. Rīga: Zvaigzne ABC, 2008, 9. lpp.

²⁵ Ibid, 10. lpp

²⁶ Sīkāk sk. Grudulis M., 2006, 97. lpp. – 137. lpp

²⁷ Satversmes tiesas 18.03.2018. spriedums lietā Nr. 2010-50-03, 9.p. Pieejams: www.satv.tiesa.gov.lv/wp-content/uploads/2016/02/2010-50-03_Spriedums.pdf [aplūkots 26.03.2020]

²⁸ Satversmes tiesas 22.10.2002. spriedums lietā Nr. 2002-04-03 secinājumu daļas 2.p. Pieejams: www.satv.tiesa.gov.lv/wp-content/uploads/2016/02/2002-04-03_Spriedums.pdf [aplūkots 26.03.2020]

par šo saturu. Tas nozīmētu, to, ka katrs augšupielādes gadījums tiktu „izlaists cauri” filtram, kas noteiktu, vai augšupielādes saturā nebūtu ar autortiesībām aizsargājams materiāls, protams, šos gadījumus varētu vērtēt sīkāk. Šāda regulējuma gadījumā tiktu ievērojami ierobežota izpausmes brīvība, jo bieži vien ievietotais materiāls satur parodijas, attēlu, videoklipu, tekstu ievietošanu. Tas ļoti ierobežotu legālu informācijas apriti internetā - ziņu, kampaņu un humoristiska satura (parodiju, karikatūru, tai skaitā mēmes) izplatību.²⁹

Filtri nav tieši pieprasīti Autortiesību direktīvā, bet tas būtu reālākais veids, kā īstenot 13. panta prasības, lai gan to neatzīst par labāko veidu. Piemēram, Youtube izmanto mazāk ierobežojošu filtru „paziņošanas un izņemšanas sistēma (notice and take down).” Tas ir ja autortiesību subjekts paziņo par autortiesību pārkāpumu un to pamato. Ja video atzīstams par pietiekami orgīnālu, tad Youtube augšupielādē to atpakaļ ar iepriekšējo statusu, kas netiek atzīts par pietiekamu risinājumu, ņemot vērā to, ka autortiesību subjektam ir jāizseko Youtube video plašajā klāstā, kurā ir ievietots konkrētā autora darbs. Tas nav viegli izdarāms, tāpēc ka katru minūti Youtube tiek augšupielādēti video, kuru kopējais garums sasniedz aptuveni 500 stundas.³⁰ Līdzīga sistēma ir arī Facebook.³¹

Autors nepiekrīt šim filtrēšanas regulējumam un argumentē to šādi:

Lai gan, skaidrs, ka EEZ valstīs autortiesību aizsardzība paredz izņēmumus, kad var izmantot autora darbu bez viņa piekrišanas - kā piemēram, parodēt un kariķēt,³² tomēr, visticamāk, filtri tos nepazīs. Filtrēt saturu cilvēka spēkiem būtu neiespējami, jo ikdienu informāciju pakalpojumu sniedzēju datu bāzē tiek augšupielādēti ļoti milzīgs skaits darbu - Youtube katru minūti aptuveni tiek augšupielādēti video, kuru kopējais garums sasniedz aptuveni 500 stundu, līdzīgi, apjoma ziņā, tas ir arī Facebook Tas ir apjoms, ko cilvēki nespētu paši izfiltrēt. Šādas pieejas rezultātā tiktu ļoti ierobežota personu izpausmes brīvība, tādējādi veicinot nepamatotu cenzūru, ierobežotu Satversmes 100. pantā indivīdiem noteikto izpausmes brīvību, kā arī Apvienoto nāciju organizācijas (turpmāk – ANO) Vispārējā Cilvēktiesību deklarācijas³³ 19. pantā noteikto uzskatu paušanas brīvību. Tādēļ ir jāmeklē alternatīvs risinājums.

Alternatīvu piemēru ir apskatījusi Eiropas savienības tiesa (turpmāk – EST). 2011. gada 24. novembra spriedumā (Nr. C-70/10) Scarlet Extended SA pret Société belge des auteurs

²⁹ Tauriņš A, Meļņika M. Autortiesību direktīvas 13. pants: starp tiesisku atlīdzību un interneta filtriem, Jurista vārds, 2019, nr. 4, 12. lpp

³⁰ Aslam S.: <https://www.omnicoreagency.com/youtube-statistics/> [aplūkots 05. 04. 2020]

³¹ Tauriņš A, Meļņika M., 2019, 14. lpp.

³² Autortiesību likuma 19. panta 9. punkts.

³³ ANO Vispārējā Cilvēktiesību deklarācija. Parakstīta 1948. gada 10. decembrī. [10.12.1948 red.]

compositeurs un éditeurs SCRL (SABAM) tika akcentēts, ka „Dalībvalstis var paredzēt pienākumu informācijas sabiedrības pakalpojumu sniedzējiem nekavējoties informēt kompetentās valsts iestādes par iespējamām veiktajām nelegālajām darbībām vai informāciju, ko sniedz pakalpojumu sniedzēju pakalpojumu saņēmēji, vai pienākumu kompetentajām iestādēm pēc to pieprasījuma darīt zināmu informāciju, kas ļauj noteikt tos pakalpojumu saņēmējus, ar kuriem pakalpojumu sniedzējiem ir glabāšanas līgumi.” Bet jāņem vērā, ka līdzekļi nav sarežģīti, dārgi un neietver nepamatotus terminus vai kavēšanos un, lai šie līdzekļi būtu efektīvi, proporcionāli un preventīvi un, lai netraucētu likumīgu tirdzniecību un nodrošināt, lai to neizmanto ļaunprātīgi.³⁴

Šajā EST spriedumā tika konstatēts, ka informācijas pakalpojumu sniedzējiem ir aizliegts vispārēji pārraudzīt katra klienta darbību internetā, kas, bez tam būtu arī dārgs process un arī pārāk iejauktos personu privātajā dzīvē.

Saistībā ar šo tiesas spriedumu sīkāk jāapskata Vācijas piemērs, kur iespējamo nelegālo darbību konstatēšanai izmanto interneta pakalpojumu sniedzējus, monitorējot interneta lietotāju darbības internetā un, kas varētu būt pretrunā ar šo spriedumu vai tomēr tiesisks un izmantojams risinājums.

Vācijā, Autortiesību savienības (Copyright society's) deleģē kompānijām, kas nodarbojas ar monitorēšanas apmaiņas programmām un p2p (peer-to-peer) tīkliem, meklēt iespējamus autortiesību pārkāpumus. Kad tiek fiksēts pārkāpums, tiek noteikta personas IP adrese, tad to nosūta juristu birojam, juristu birojs savukārt nosūta pieprasījumu interneta nodrošinātājam, kopā ar iepriekš iegūtu tiesneša lēmumu (Beschluss). Kad juristu birojs noskaidrojis personas identitāti, personai tiek nosūtīts paziņojums (Abmahnung) jeb brīdinājums par juridiskās nodevas, par jurista biroja pakalpojumiem un soda naudas par autortiesību pārkāpumu, samaksu,³⁵ pamatojoties uz Vācijas Autortiesību likuma (Urheberrechtsgesetz)³⁶ 97a pantu, tādējādi atslogojot valsts institūcijas no milzīgā darba apjoma. Sods un juridiskā nodeva parasti tiek piestādīts tam, kas ir noslēdzis līgumu ar interneta pakalpojumu sniedzēju.³⁷ Ja autortiesību pārkāpējs labprātīgi neatmaksā sodu un

³⁴ Eiropas Savienības tiesas 2011. gada 24. novembra spriedums (Nr. C-70/10). Pieejams: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=A7C05B5985F2F7DE36DEC9DF6D1DAD2F?text=&docid=115202&pageIndex=0&doclang=LV&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=4424336> [aplūkots 07.04.2020]

³⁵ Autoru kolektīvs: <https://www.evz.de/en/shopping-internet/illegal-downloads-in-germany.html> [aplūkots 28. 03. 2020]

³⁶ Urheberrechtsgesetz [Vācijas autortiesību likums]. Pieejams: https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_urhg/englisch_urhg.html

³⁷ Autoru kolektīvs: <https://www.evz.de/en/shopping-internet/illegal-downloads-in-germany.html> [aplūkots 28. 03. 2020]

juridisko nodevu, saņemot paziņojumu jeb brīdinājumu, tad autortiesību subjekts var vērsties pret viņu tiesā.

Autortiesību pārkāpuma meklēšana notiek šīm monitorēšanas kompānijām salīdzinot esošo darbu ar augšupielādētajiem interneta vietnēs, ja konstatēta pietiekama sakritība, tad arī nosaka pārkāpumu. Autortiesību subjekts arī pats var pieprasīt, lai tiek izdarīta pārbaude. Protams, var būt gadījumi, kad autors jau ir atradis konkrētu interneta lapu un vēlas noskaidrot, kas tur ir veicis autortiesību pārkāpumu.³⁸

Nīderlandē, Amsterdamas universitātes Informācijas likuma institūta (Institute for Information Law) veiktajā pētījumā par autortiesību pārkāpumiem interneta vidē, apstiprināts, ka autortiesību pārkāpumi internetā Vācijai ir nelieli salīdzinot ar lielajām valstīm, bet jāņem vērā arī digitālo preču un tehnikas zemā cena.³⁹ Pētījums tika veikts salīdzinot pirātiska satura patērēšanu dažādās vietās: Francija, Vācija, Nīderlande, Polija, Spānija, Zviedrija, Lielbritānija, Brazīlija, Kanāda, Honkonga, Indonēzija, Japāna un Taizeme. Noskaidrots, ka salīdzinot ar šīm valstīm, Vācija izceļas ar legālā satura patērēšanu – 81% apjomā un vismazāk tiek patērēts nelegālais saturs – 26%. Pētījumā izmantotas gandrīz 35 tūkstošu respondentu aptauju rezultāti.⁴⁰ Tādējādi, Autors konstatē Vācijas piemēra efektivitāti.

Autors argumentē, ka Vācijas piemērs neietilpst EST spriedumā minēto aizliegto aizsardzības pasākumu lokā, jo:

- 1) Vācijas piemērā, tiek monitorēta daļa no visas interneta vides un tikai pārkāpuma rezultātā tiek noskaidrots personas vārds, uzvārds, kas ir noslēdzis šo līgumu ar interneta pakalpojuma sniedzēju. Citkārt, šīm monitorēšanas kompānijām ir redzams tikai personas IP adrese, kas ir tikai ciparu kombinācija un vien no tā konstatēt personas identitāti nav tik vienkārši, jo šīm kompānijām tad vispirms jāgriežas caur tiesu, lai gūtu atļauju tiesneša lēmuma veidā, lai varētu iegūt no interneta pakalpojuma sniedzēja personas datus.
- 2) Šis pakalpojums nav valstij pārāk dārgs, ņemot vērā, ka izdevumus, kas ir iekļauti juridiskajā nodevā ir spiests maksāt pats autortiesību pārkāpējs, kas ir pašsaprotami, jo valstij nebūtu jāmaksā par to, ka persona neievēro likumu.
- 3) Tas ir pietiekami efektīvs, ņemot vērā iepriekš apskatīto pētījumu par autortiesību ievērošanu Vācijā un iebiedēšanas mehānismu, ka personai ir lētāk nopirkt, nevis samaksāt

³⁸ Autortu kolektīvs: <https://www.herald-union.com/copyright-infringement-by-illegal-file-sharing-in-germany/> [aplūkots 14.04.2020]

³⁹ Autoru kolektīvs: <http://europeanwriterscouncil.eu/study-e-book-piracy-uvan/> [aplūkots 05.04.2020]

⁴⁰ Ibid.

sodu, jo nav nepieciešams katru personu monitorēt, lai liktu cilvēkiem aizdomāties par riskiem. Tieši tāpat, kā nav nepieciešama katra ceļa malā paslēpusies ceļu policijas mašīna, kas pārbauda auto vadītāju braukšanas ātrumu. Ja ceļu policija pietiekami bieži patrolē, tad šoferi aizdomāsies, ka risks ir pietiekami liels un nevēlēsies saņemt naudas sodu un soda punktus par ātruma pārsniegšanu un tādēļ nav nepieciešams, ka katrā ceļa malā patrolē policijas mašīna. Tādējādi arī secināms, ka nav nepieciešama 100% kapacitāte monitorējot cilvēku darbības internetā, kas būtu pretrunā ar analizēto EST spriedumu.

Autors no šīs nodaļas analīzes secina:

- 1) Jābūt ērtai un izdevīgai digitālo pakalpojumu pieejamībai un ar plašu saturu, kā arī attīstītai konkurencei un augstiem cilvēku ienākumiem, kā tas analizēts saistībā ar minētajiem pētījumiem. Jo sliktāk valstī tiek nodrošināti šie kritēriji, jo vērojams lielāks interneta pirātisms. Plaša satura ērtai un izdevīgai pieejamībai ir nozīme tādēļ, ka, ja saturs ir plašs, viegli iegūstams, lietojams, tas ietaupa personai laiku, salīdzinot ar nelegāla satura meklēšanu. Tāpat, ja, salīdzinot ar personas ienākumiem, tas neatstāj „lieku robu” kabatā, tad iespēja, ka persona izvēlēsies tiesiska satura materiālu, ir krietni augstāka, nekā, ja šie kritēriji neizpildās. ;
- 2) Bieži vien nepietiek, ka attiecīgais ierobežojums ir noteikts ar likumu, bet tam ir arī jāklūst par sociālu normu, tātad cilvēku apziņas līmenī tam jāklūst par netikumu, lai to ievērotu maksimāli plašs cilvēku skaits, jo, kā secināts iepriekš, daudzi apzinās to, ka tas ir pretlikumīgi, bet tāpat to dara, jo apzinās, ka iespējamība, ka viņus pieķers ir ļoti maza. Kā piemēru var minēt, ka nogalināt ir ļoti amorāla rīcība, gan likuma izpratnē, gan sabiedrības apziņā, tomēr, protams, slepkavības notiek, jo ne visi cilvēki to ievēros, un var gadīties sarežģītas situācijas, kuru rezultātā tas notiek, bet kopumā slepkavību skaits ir neliels, salīdzinot ar autortiesību pārkāpumiem. Jāatzīmē arī, fakts, ka slepkavību izmeklēšanas uztver ļoti nopietni, jo tās ir ar ārkārtīgi augstu sabiedrības bīstamību un šāds indivīds būtu pēc iespējas ātrāk jāatrod, savukārt autortiesību pārkāpumi parasti nav raksturojami kā sabiedrībai bīstamu situāciju veicinoši. Ir redzams, ka Latvijā autortiesību pārkāpumus neuztver ar lielu nopietnību, parasti tās ir krimināllietas, kur juridisko personu resorisko pārbaudzi rezultātā tiek izņemti datori, kas satur šo prettiesiski iegūto autortiesību materiālu. Tādas pārbaudes, kā individuālu personu meklēšana pēc IP adreses un paziņojumu sūtīšana par atbildības mēru pieņemšanu kā Vācijā, nenotiek.
- 3) Nelegāla satura patērēšanas rezultātā cieš gan autortiesību subjekti, gan intelektuālā īpašuma īpašnieki un visi, jo radošajā nozarē, tāpat kā citviet, viss ir atkarīgs no pieprasījuma, jo

lielāks tas ir, jo vairāk darba vietu un lielākas algas un ienākumi. Tas skar visus radošajā nozarē strādājošos – aktierus, mūziķus un citu iesaistīto personālu, kā arī IT nozarē strādājošos – programmētājus, u.c. Nav pieļaujams, ka no nelikumīgā veidā iegūtas preces, ir atkarīgas algas un darba vieta. Nelikumīgā veidā, šādi tiek iegrozīti autortiesību subjekta vai intelektuālā īpašuma īpašnieka legālie ienākumi, valstij samazinās iegūtie nodokļi, tas šajās nozarēs var apdraudēt uzņēmumu pastāvēšanu un negatīvi ietekmēt algas apmēru, kā arī, iespējams, tiek atlaisti darbinieki un netiek ņemti jauni, tādējādi valsts atkal neiegūst nodokļu naudu, jo, ja tiktu pirkti vairāk digitālo preču, tas tikai nāktu par labu ekonomikai.

- 4) Efektīvs līdzeklis, kā ierobežot autortiesību pārkāpumus, ir nodrošināt pastiprinātu uzraudzību, kā tas tiek darīts Vācijā, un arī pēc ACTA regulējuma, kur pēc IP adreses tiek noskaidrots pārkāpējs un viņam tiek nosūtīts paziņojums, kurā ietverta soda nauda un juridiskā nodeva, kuru var labprātīgi samaksāt vai doties uz tiesu. Šis modelis ir veiksmīgs un arī strādā, jo cilvēki Vācijā aizvien mazāk un mazāk izvēlas pirātisku saturu. Tas pārāk neierobežo personas tiesības uz privāto dzīvi, jo personas identitāte tiek noskaidrota tikai autortiesību pārkāpuma gadījumā un tikai pēc pozitīva tiesneša lēmuma. Bez tam, šis līdzeklis nav arī pārāk dārgs valstij, juridisko nodevu maksā pats pārkāpējs. Tādējādi var secināt, ka izvēlētais autortiesību aizsardzības līdzeklis nav pretrunā ar šajā nodaļā analizēto EST spriedumu.
- 5) Kopumā pasaulē intelektuālo īpašumu, tai skaitā autortiesības, ciena, jo ir pieņemti daudzi nozīmīgi starptautiski līgumi, ko ir ratificējušas lielākā daļa pasaules valstu un liela daļa valstu tās arī respektē, tāpat ES un EEK tiek ieviestas regulas un direktīvas, kas ir jāievēro dalībvalstīm. Protams, pašas valstis ievieš arī savus likumus un risina šo jautājumu ar saviem līdzekļiem, kā, piemēram, Vācija. Tāpat arī cilvēki to jau uztver kā sociālu normu. Savukārt, ja ir runa par e-vidē pieejamām digitālajām precēm, tad lielai daļai cilvēku ir pretēja nostāja šajā jautājumā, kā to rāda šajā nodaļā minētie pētījumi. Tādēļ, ir jānodarbojas ar cilvēku izglītošanu skolas un valstiskā līmenī, pievēršot uzmanību caur TV, internetu utt., mēģinot likt „iejusties šajā nozarē strādājušo ādā, ” kas varētu likt pamazām saprast jēgu, kādēļ autortiesību objekts ir jāpērk, nevis jāiegūst interneta pirātisma veidā.

2. Tiesa kā autortiesību aizsardzības līdzeklis autortiesību pārkāpuma gadījumā interneta vidē.

2. 1. Tiesiskais pamats tiesību aizstāvībai tiesā par autortiesību pārkāpumu

Šajā apakšnodaļā sīkāk ir apskatīti jautājumi par to, kāds ir likumiskais pamats un kādiem kritērijiem ir jāizpildās prasības sniegšanai tiesā autortiesību pārkāpuma gadījumā, un kādiem kritērijiem ir jāizpildās, kā arī kādas ir puses procesā. Šie jautājumi ir jāapskata, tādējādi radot labāku priekšstatu par pierādīšanas jautājumiem, kas ir apskatīti turpmākajās apakšnodaļās.

Satversmes 113. pants nosaka to, ka „Valsts atzīst zinātniskās, mākslinieciskās un citādas jaunrades brīvību, kā arī aizsargā autortiesības un patenttiesības.”

Tādējādi, Latvijas valsts, saskaņā ar Satversmi, ir noteikusi sev pienākumu – aizsargāt autortiesības, ko valsts dara, nodrošinot autortiesību subjektam iniciatīvas tiesības. Tomēr autortiesību subjektam pašam arī ir aktīvi jāiesaistās to aizsardzībā, vai arī jāpacieš to klusējot.⁴¹ Aizsardzība arī sevī iekļauj ātru, efektīvu un likumam atbilstošu strīdu noregulējumu tiesā jeb likumā noteiktu procedūru savlaicīgu īstenošanu, ar saprātīgām izmaksām un nodrošinot piemērojamo sankciju izpildi.⁴²

Lai šos noteikumus īstenotu, nepieciešams ievērot Satversmes 83. pantu - „Tiesnešiem ir jābūt neatkarīgiem un vienīgi likumam padotiem”, tāpat, arī jāievēro 81. pantu, kas nosaka, ka tiesai jābūt taisnīgai.

Autors uzsver, ka tas ir imperatīvs pienākums valstij nodrošināt likumīgu, efektīvu, ātru un neatkarīgas tiesas procesu, un taisnīgu tiesu. Valstij jāspēj nodrošināt autortiesību aizsardzību tiesā, kur valsts realizē šos Satversmē noteiktos uzstādījumus, citādi autortiesību subjekti tiesāšanās uzskatīs par bezjēdzīgu laika un naudas izšķiešanu. Ja autortiesību subjekti neredzēs iemeslu vispār Latvijā attīstīt savu intelektuālo darbību, tad drīzāk apsvērs iespēju to darīt citā valstī, kur šīs lietas ir sakārtotas, kas radītu ļoti negatīvu ietekmi uz valsts ekonomiku, un sētu lielāku neuzticību sabiedrībā tiesu sistēmai un valstij kopumā. Autors uzskata, ka tas ir nepieļaujami, pamatojot to ar šādiem argumentiem:

⁴¹ Grudulis M., 2006, 229. lpp.

⁴² Ibid, 23. lpp.

- 1) Maksājot par digitālajām precēm vai izmantojot autora darbu par atlīdzību, iegūst autortiesību subjekts un arī valsts. Autors iegūst civiltiesiskos augļus, parasti naudas izteiksmē, no sava darba, ko viņš var izmantot savās interesēs, t.i., tērējot naudu, palielinot naudas apgrozību valstī un tādējādi veicinot ekonomikas izaugsmi, valsts no šiem darījumiem iegūst nodokļus, ar ko var veicināt tautsaimniecības attīstību. Savukārt, autortiesību subjekti – var izvērst savu uzņēmējdarbību – paplašināties, maksāt darbiniekiem lielākas algas un vispār nodarbināt vairāk darbiniekus.⁴³
- 2) Ja tiek nodrošināta likumīga, efektīva, ātra un neatkarīga tiesa, tas nodrošina autortiesību subjektiem ticamību, ka, vajadzības gadījumā, valsts spēs nodrošināt viņu tiesiskās intereses un varēs brīvi veidot jaunus darbus, nesatraucoties par lietām, kuras valstij ir jānodrošina – autortiesību aizsardzību, no kā iegūs gan autors, gan visa sabiedrība. Tas veicina drošu vidi brīvajam tirgum un sabiedrības uzticību tiesu sistēmai un valstij kopumā.

Autortiesību subjekta tiesības *ex officio* var pārstāvēt valsts, kad persona pati nav spējīga sevi pārstāvēt, ja persona ir rīcībnespējīga dēļ kādas smagas saslimšanas, kas viņai pašai traucē realizēt savas tiesības, kas būtu attiecināms uz privāttiesisku aizsardzību (civiltiesiskā ietvaros). Savukārt, publiskajā tiesvedībā (kriminālprocesā vai administratīvajā pārkāpumu procesā), ja autortiesību pārkāpums rada ne tikai kaitējumu autortiesību subjekta interesēm, bet tiek apdraudētas plašākas sabiedrības intereses – negodīga konkurence, nelegāli izplatīta ārvalstu produkcija nomāc nacionālās kultūras ietvaros radītus darbus.⁴⁴

Turpinot apskatāmo apakšnodaļu, jānoskaidro, kuros gadījumos lieta ir piekritīga ne tikai pēc paša iniciatīvas civiltiesiskā procesā, bet kad kriminālprocesam un administratīvo pārkāpumu procesam, jo kā noskaidrots apskatot tiesu praksi, pamatā autortiesību subjekta tiesības tiek aizstāvētas tieši caur kriminālprocesu un administratīvo pārkāpumu procesu. Tādējādi apzinoties robežas, kad tas ir tikai civiltiesiska rakstura pārkāpums, bet kad arī sodāms šajos divos nule minētajos procesos.

Kriminālprocesā lietu ierosinās prokurors, ja ir konstatējams būtisks kaitējums. Kriminālprocesā autortiesību subjekts tiktu pieaicināts kā cietušais. Krimināllikumā⁴⁵

⁴³ Griffin J. The Economic impact of copyright. Pieejams: <https://www.publicknowledge.org/files/TPP%20Econ%20Presentation.pdf> [aplūkots 29. 04. 2020]

⁴⁴ Grudulis M., 2006, 229. lpp.

⁴⁵ Krimināllikums. LV likums. Pieņemts 17.06.1998. [03.07.2019 red.]

autortiesības aizsargā 148. pants „, Autortiesību un blakustiesību pārkāpšana” 1. daļā kvalificējošais kritērijs ir būtisks kaitējums.⁴⁶

Jāvērtē tiesībpārkāpuma kaitīguma pakāpe, ja tam netiek konstatēta vispārbīstamība jeb autortiesību pārkāpuma gadījumā - būtisks kaitējums, tad tas nebūs skatāms kriminālprocesa noteiktajā kārtībā, bet drīzāk administratīvā pārkāpuma procesa ietvaros.⁴⁷ Autors konstatē, ka atšķirība ir būtiska kaitējuma esamība vai neesamība.

Autortiesību pārkāpējs civilprocesā būs atbildētājs - „viena no pusēm civillietā, kas piedalās lietā sakarā ar pret viņu vērstu prasītāja prasības pieteikumu, ko izskata tiesā,...”⁴⁸

Viens no galvenajiem priekšnoteikumiem, iesniedzot prasības pieteikumu, saskaņā ar Civilprocesa likuma⁴⁹ 128. pantu, ir sniegt datus par atbildētāju – vārds, uzvārds, personas kods, deklarētā vai dzīvesvietas adrese, juridiskai personai – reģistrācijas numurs un deklarētā adrese. Tātad nevar sniegt prasības pieteikumu pret nezināmu atbildētāju.

Šeit Autors izdala četrus iespējamus scenārijus, kādā gadījumā un pret ko celt prasību:

- 1) pret interneta mājas lapas īpašnieku/-iem, kas var būt gan fiziska, gan juridiska persona, kura var būt netieši atbildīga par autortiesību pārkāpumu, ja mājas lapa ir paredzēta tieši šādu nelegālu autortiesību darbu reproducēšanai, kaut pats īpašnieks nav padarījis pieejamus šos ar autortiesībām aizsargātos darbus. Tas izriet no Civillikuma 1644. un 1645. panta, jo pieļauj rupju neuzmanību, kas ir pielīdzināma ļaunam nolūkam, ja persona apzināti izveido mājas lapu, kurā brīvi, bez jebkādas kontroles, var tikt ievietoti ar autortiesībām aizsargāti darbi, kaut arī tiktu apgalvots, ka mājas lapa nav bijusi tam paredzēta. Mājas lapas īpašniekam šādā gadījumā ir jāparedz (vai vajadzēja paredzēt) negatīvo seku iestāšanās iespējamību.⁵⁰ Sīkāk par netiešo atbildību tiks apskatīts 2.3. nodaļā, kur analizēta interneta pakalpojuma sniedzēja netiešā atbildība par tā lietotāja izdarītu autortiesību pārkāpumu.
- 2) pret fizisku personu. Fiziska persona var būt vainojama gan par autortiesību objektu reproducēšanu internetā, gan tad, ja interneta mājas lapa ir izveidota, ar nolūku lai tajā tiktu ievietoti autortiesības pārkāpjoši darbi, gan tad, ja mājas lapa nav tam tieši paredzēta, kā piemēram, „facebook.com” vai „youtube.com” kurās arī ir iespēja augšupielādēt dažādus

⁴⁶ Hamkova D. Tiesu prakse, kurās noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīme ir būtisks kaitējums. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/lv/jaunumi/par-notikumiem/petijums-par-tiesu-praksi-lietas-kuras-noziedziga-nodarijuma-sastava-pazime-ir-butisks-kaitejums-8693> [aplūkots 29.04.2020].

⁴⁷ Skrastiņš U. Konceptuāli par vainu administratīvajās tiesībās. Jurista vārds, 2007, nr. 23.,

⁴⁸ Citēts no: Autoru kolektīvs. Juridisko terminu vārdnīca. Rīga: Kamene, 2000, 19. lpp.

⁴⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/31/EK par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību, iekšējā tirgū. Pieņemta 08.06.2000. [08.06.2000 red.]

⁵⁰ Torgāns K. Komentārs Civillikuma 1645. pantam, 2000, 150. lpp.

attēlus un video failus, bet šo mājas lapu uzturētāji aktīvi cīnās ar autortiesību pārkāpumiem ar filtru un citu mehānismu palīdzību, par ko ir sīkāk skatīts 1. nodaļā.

- 3) pret personu, kas patērē nelegāli iegūtus autortiesību darbus. Tas ir jebkurš, kurš lejupielādē vai skatās straumi – reproducē.
- 4) pasīvā līdzdalība - pret diviem vai vairākiem atbildētājiem, kuri minēti iepriekšējos punktos.

Autortiesību subjektam var rasties problēma noskaidrot šos atbildētājus, gadījumos, kad nav atrodama informācija par interneta mājas lapas īpašnieku vai par to, kas bez autortiesību subjekta piekrišanas reproducējis autora darbu. Internetā noskaidrot mājas lapas īpašnieku parasti nav grūti, atšķirībā no informācijas par lietotāju, kas pārkāpis autortiesības, jo internetā ir atrodamas mājas lapas, kurās var iegūt informāciju par mājas lapu īpašniekiem, kā piemēram, par „.lv” domēniem informāciju var iegūt Latvijas Universitātes Matemātikas un informātikas institūta Tīkla risinājumu daļas mājas lapā „nic.lv”, sadaļā „WHOIS”.

Efektīvs veids, kā identificēt atbildētāju, kurš nelegāli reproducējis autortiesību darbu, ir noskaidrojot interneta protokola adresi, sīkāk tas tiks analizēts 2.2. nodaļā. Tādēļ, pirms prasības sniegšanas tiesā, nepieciešams lūgt tiesu pirms prasības celšanas nodrošināt pierādījumus, saskaņā ar Civilprocesa likuma 100. pantu. Pierādījumi ir jāizprasa no konkrētām iestādēm – elektronisko sakaru komersantiem, kam būtu jāsniedz informācija par to no kuras interneta protokola adreses ir izdarīts pārkāpums un personas datus par personu, kurai piešķirta šī interneta protokola adrese. Tādējādi no interneta protokola adreses iespējams uzzināt konkrētu personu, pret kuru celt prasību.

2.2. Atbildības pierādīšana nelegālas augšupielādes, lejupielādes un straumēšanas gadījumā.

Šajā apakšnodaļā tiks apskatīti vispārināti visi tiesvedībā pierādāmie jautājumi par augšupielādi, lejupielādi un straumēšanu, specifiski jautājumi tiks apskatīti turpmākās apakšnodaļās.

Ir arī dažādi gadījumi, kad nav nepieciešama autortiesību subjekta atļauja darba izmantošanai un arī nav jāmaksā atlīdzība. Pamati ir noteikti Autortiesību likuma 19. pantā. Piemēram, ja darbs tiek izmantots parodēts vai kariķēts, izmantots izglītības un pētniecības nolūkos, darbs tiek izmantots bibliotēku, arhīvu un muzeju vajadzībām, datorprogrammu reproducēšanai, tulkošanai un citādi izmantošanai, u.c.

Ja izmantošanas tiesības datorprogrammai iegūtas likumīgi un, ja līgumā nav paredzēts citādi, tikai tad „tās reproducēšanai, tulkošanai, adaptēšanai vai jebkādi citādi pārveidošanai un šo darbību rezultātu reproducēšanai nav nepieciešama īpaša autortiesību

subjekta atļauja, ja vien šīs darbības (arī kļūdu labošana) ir nepieciešamas datorprogrammas lietošanai paredzētajam mērķim.”⁵¹ Citi izņēmumi no autortiesību subjekta atļaujas saņemšanas imperatīvā pienākuma saistībā ar datorprogrammām ir noteikti arī Autortiesību likuma 30. pantā.

Jāņem vērā, ka izmantošana bibliotēku, arhīvu un muzeju vajadzībām, izglītības un pētniecības mērķiem jābūt bez komerciāla nolūka, lai nebūtu nepieciešama autortiesību subjekta piekrišana un nebūtu nepieciešams maksāt atlīdzību.

Ja autortiesību subjekts rada darbu nolīgta darba ietvaros, piemēram darba līguma ietvaros, tad līgumā drīkst paredzēt, ka autortiesību subjekta personiskās un mantiskās tiesības tiek nodotas darba devējam. Savukārt, ja autortiesību subjekts izstrādā datorprogrammu nolīgta darba ietvaros, tad likums imperatīvi paredz, ka autortiesību subjekta personiskās un mantiskās tiesības pāriet darba devējam.⁵²

Autors akcentē, ka bakalaura darbā nevērtē katru no šiem autortiesību pārkāpumiem atsevišķi, jo pierādīšanā ir svarīgi noteikt apstākli, ka attiecīgais autortiesību objekts ir ievietots internetā pretēji autortiesību subjekta gribai un likumu normām, tādēļ pierādīšanā konkrēts pamats nav tik nozīmīgs, kā tas ir analizēts turpmāk.

Lai noteiktu kādas personas atbildību civilprocesā ir jāpierāda šīs personas vaina, tas tiek darīts ar pierādījumiem. „Pierādījumi ir ziņas, uz kuru pamata tiesa nosaka tādu faktu esamību vai neesamību, kuriem ir nozīme lietas izspriešanā.”

Civilprocesā pierādīšanas nasta ir attiecināma uz prasītāju, jo civilprocess notiek pateicoties procesa iesniegtajam prasības pieteikumam, ko prasītājs jebkurā brīdī var atsaukt vai izlīgt ar atbildētāju vai izmantot mediāciju, kā strīdu risināšanas līdzekli, tādējādi izbeidzot tiesvedību. Tāpat, ja prasītājs atkārtoti neierodas uz tiesas sēdi un, ja nav lūdzis izskatīt lietu viņa prombūtnē, tiesa var atstāt lietu bez izskatīšanas. Tādēļ, Autors pilnībā pievienojas Māra Gruduļa izteiktajam apgalvojumam, ka autortiesību subjektam ir aktīvi jāiesaistās civiltiesisko interešu aizsardzībā vai arī jāpacieš klusējot.

To arī apstiprina civilprocesa pamatprincips, ka puses savas procesuālās tiesības realizē sacīkstes veidā. „Sacīkste notiek, pusēm dodot paskaidrojumus, iesniedzot pierādījumus, tiesai adresētus pieteikumus, piedaloties liecinieku un ekspertu nopratināšanā, citu pierādījumu pārbaudē un novērtēšanā, piedaloties tiesu debatēs un veicot citas procesuālās darbības šajā likumā noteiktajā kārtībā.”

⁵¹ Autortiesību likuma 29. pants

⁵² Autortiesību likuma 12. pants.

Atbildētājs, kamēr autortiesību subjekts nav iesniedzis pierādījumus ar nozīmi lietā, kas liecina par atbildētāja vainu, var necelt savus iebildumus un nesniegt pierādījumus. Pietiek noliegt prasību. Tad, kad autortiesību subjekts iesniedz šādus pierādījumus, tad atbildētājs arī sniedz un pamato savus iebildumus. Protams, ir situācijas, kad ir pamats atbrīvošanai no pierādīšanas, kā piemēram, citā krimināllietā stājies spriedums vai pieņemts prokurora priekšraksts par sodu.

Tiesa pierādījumus vērtē vispusīgi, pilnīgi un objektīvi, vadoties no tiesiskās apziņas, kas balstīta uz loģikas likumiem, zinātnes atziņām un dzīvē gūtiem novērojumiem. Tiesai spriedumā jānorāda, kādēļ tiesa kādam pierādījumam devusi lielāku nozīmību un kādēļ kādu pierādījumu atzinusi par pierādītu un kādu nē. Pierādījumiem jābūt pieļaujamiem un attiecināmiem.

Tiesai jāvērtē fakti pēc to iesniegtajiem pierādījumiem, tie uzskatāmi par pierādītiem, ja pierādīšanas gaitā ir izslēgtas jebkuras saprātīgas šaubas par to esamību vai neesamību. Tiesas (tiesnešu) objektivitātei ir divas izpausmes – pirmkārt, objektivitāte nozīmē, ka tiesnesis nedrīkst kaut vai netieši būt ieinteresēts lietas iznākumā (tostarp, nedrīkst būt saistīts ar lietas dalībniekiem), otrkārt, objektivitāte nozīmē arī to, ka tiesnesis, izspriežot lietu, nedrīkst ietekmēties no personīgajiem aizspriedumiem, emocijām, sabiedrības vai jebkāda cita spiediena.”⁵³

Nav jāpierāda fakti, kas ir legāli prezumēti. Šajā gadījumā svarīgs jautājums ir par spriedumu krimināllietā, kas atsvabina prasītāju no pierādīšanas nastas, jo tas jau ir izdarīts kriminālprocesa ietvaros.

Pierādīšanas līdzekļi civilprocesā ir pušu un trešo pušu paskaidrojumi, liecinieku liecības, rakstiskie un lietiskie pierādījumi.

Analizējot autortiesību pārkāpumus Bakalaura darba tēmas ietvaros, svarīgi ir rakstveida pierādījumi, kurus Autors apskatīs sīkāk.

„Rakstveida pierādījumi ir ziņas par faktiem, kuriem ir nozīme lietā, un šīs ziņas ar burtu, ciparu un citu rakstisku zīmju vai tehnisku līdzekļu palīdzību ierakstītas dokumentos, citos rakstos, kā arī attiecīgās ierakstu sistēmās (audio, video magnetofonu lentēs, datoru disketēs u.c.).” Tātad rakstveida pierādījumi ir attiecināmi arī uz informāciju, kas iegūta no dažādiem informācijas nesējiem, kā dators un internets.

⁵³ Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs. Prof. R. Baloža zinātniskajā vadībā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 142.lpp

Lai gan likumā noteikts, ka nevienam pierādījumam nav iepriekš noteikta spēka, tomēr teorijā ir atzīts, ka rakstveida pierādījumi ir nozīmīgākie, jo tie ietver gribas izpausmi, rada, pārgroza vai izbeidz tiesiskas attiecības, jo tie ar savām zīmēm izsaka ziņas par faktiem, kam ir nozīme lietā.⁵⁴ Tā piemēram, dokumentus, kuros ietvertas ziņas – noslodzes datus, informāciju par izdarīto pārkāpumu interneta vidē, kā arī personas datus – IP adresi, personas vārdu, uzvārdu, lietotāja identifikatoru vai telefona numuru, no interneta pakalpojuma sniedzēja (elektronisko sakaru komersanta) var iegūt pēc tiesas pieprasījuma, saskaņā ar Elektronisko sakaru likuma⁵⁵ 71. 2 pantu.

Pierādījumu izprasīšana notiek, saskaņā ar Civilprocesa likuma 112. panta pirmo un otro daļu, kur minēts, ka autortiesību subjekts vispirms lūdz tiesu vai tiesnešus iegūt šos pierādījumus, pamatojot, kāpēc šie pierādījumi varētu atrasties pie konkrētā elektronisko sakaru sniedzēja.

Šos iegūtos datus, kā jebkuru citu pierādījumu, Civilprocesa likuma 97. panta kārtībā, „tiesa novērtē pēc savas iekšējās pārlicības, kas pamatota uz tiesas sēdē vispusīgi, pilnīgi un objektīvi pārbaudītiem pierādījumiem, vadoties no tiesiskās apziņas, kas balstīta uz loģikas likumiem, zinātnes atziņām un dzīvē gūtiem novērojumiem.”⁵⁶ Tādējādi, tiesai jāvērtē katra pierādījuma nozīme jeb svars, lai nospiestu par labu vienai vai otrai pusei. V. Bukovskis arī skaidrojais, ka „No vienas puses tiesu, tā neierobežo tiesu pierādījumu vērtēšanā, bet, no otras puses, uzliek tiesai par pienākumu sīki iedziļināties katra pierādījuma būtībā, salīdzinot to ar citiem, un piešķirt tam to nozīmi, kādu tas pelna pēc savas iekšējās vērtības.”⁵⁷ Ņemot vērā, iepriekš noskaidroto, ka rakstveida pierādījumiem ir lielāka nozīme lietas izspriešanā, kā arī faktu, ka šāds pierādījums saņemts no interneta pakalpojuma sniedzēja, tas tieši pierādītu autortiesību pārkāpumu internetā.

Autors piekrīt M.Krūmiņa secinājumam, ka šādā gadījumā notiek pierādīšanas nastas maiņa. Kad pierādīts, ka konkrētais autortiesību pārkāpums ir noticis no konkrētās IP adreses, kas pieder otrai pusei, tad otrai pusei rodas nasta pierādīt, ka tā nelieto vai nelietoja

⁵⁴ Rozenbergs J., Torgāns K. Trešā sadaļa. Pierādījumi. 17. nodaļa pierādīšanas līdzekļi. 110. pants. Rakstveida pierādījumi. Gram. Civilprocesa likuma komentāri. I daļa (1. – 28. nodaļa). Otrais papildinātais izdevums. Sagatavojis autoru kolektīvs. Kalvja Torgana zinātniskajā redakcijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2016, 374. lpp.

⁵⁵ Elektronisko sakaru likums. LV likums. Pieņemts 28. 10. 2004. [13.02.2020 red.]

⁵⁶ Citēts no: Civilprocesa likuma 97. panta

⁵⁷ Citēts no: Rozenbergs J., Torgāns K. Trešā sadaļa. Pierādījumi. 15. nodaļa. pierādīšanas līdzekļi. Vispārīgie noteikumi par pierādījumiem. Gram. Civilprocesa likuma komentāri. I daļa (1. – 28. nodaļa). Otrais papildinātais izdevums. Sagatavojis autoru kolektīvs. Kalvja Torgana zinātniskajā redakcijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2016, 349. lpp.

konkrēto IP adresi.⁵⁸ Tātad, šim IP adreses īpašniekam būtu jāpierāda, ka viņš nav lietojis šo IP adresi, piemēram, tā ir konkrētas personas IP adrese, bet autortiesību pārkāpumu no tās adreses ir veicis cits vai interneta pakalpojuma sniedzējs ir kļūdījies un tā vispār nav konkrētas personas IP adrese.

Ja viņš nav lietojis šo IP adresi, tad to varētu mēģināt noteikt ar viņa atrašanās vietas datiem. Piemēram, datora IP adrese, no kuras veikts pārkāpums, ir, piemēram, Rīgā, bet personas mobilais tālrunis atradies Liepājā. Kā sabiedrībā ir iespējams viegli novērot, ka cilvēki lielākoties, izejot no mājām, ņem mobilo tālruni līdzi. Zinot faktu, ka personas deklarētā adrese vai dzīvesvieta ir Rīgā, kā arī ir redzams, ka no atrašanās vietas datiem persona parasti atrodas Rīgā, tas varētu kalpot kā pierādījumus, ka to nav izdarījusi persona, kurai pieder attiecīgā IP adrese.

Atrašanās vietas datus, kā pierādījumu ir izmantojusi Vidzemes apgabaltiesas tiesa, spriedumā nr. 111015615 argumentācijai. Lietā, kur bija izveidojusies strīds, par to kurš ir vadījis automašīnu alkohola reibumā un avarējis – persona C (Iesniedzējs) vai persona D.

Spriedumā konstatēts, ka „...lietā esošā/pers. D/ telefonsarunu izdruka netieši pierāda to, ka viņa nav vadījusi automašīnu negadījuma brīdī. No tās redzams, ka/pers. D/ piederošais telefons 2014.gada 11.jūnijā laikā no plkst.12.22 līdz plkst.17.29 atradies Vecpiebalgas pagastā, Vecpiebalgas novadā, bet no plkst.18.13 līdz plkst.20.01 Vecpiebalgas novadā, Dzērbenes pagastā, ”⁵⁹ bet avārija notikusi Vecpiebalgas novada, Taures pagastā, 18. 00.⁶⁰ Tai pat laikā tiesa piekritusi inspektora konstatējumam, ⁶¹ ka „... nav nepieciešama mobilā telefona atrašanās pie tā īpašnieka, lai viņš varētu vadīt transportlīdzekli, un ka mobilā telefona atrašanās vieta viennozīmīgi nenozīmējot arī tā īpašnieka atrašanās vietu, neapstiprinot /pers. F/ paskaidrojumu un liecību par to, ka Iesniedzējs bijis transportlīdzekļa vadītājs, bet /pers. D/ tikai uzņēmusies atbildību, jo /pers. D/ notikuma vietā un laikā neesot varējusi būt, jo esot atradusies citā vietā. ”⁶²

Šādai argumentācijai arī pievienojas Autors, jo fakts, ka personai pieder konkrētais mobilais tālrunis un tā lieto konkrēto telefonu nr., vēl nenozīmē to, ka tajā laikā telefons būtu atradies pie īpašnieka, jo mobilos telefonus mēdz aizmirst, pazaudēt vai tas var tikt nozagts.

⁵⁸ Krūmiņš M. Pierādījumu iegūšana un pieļaujāmība saistībā ar personas datiem, Jurista vārds, 2018, nr. 4., 46. lpp.

⁵⁹ Vidzemes apgabaltiesas 13. 06. 2016 spriedums lietā Nr. 111015615, aprakstošā daļa, 2. lpp.

⁶⁰ Ibid, 1. rindkopa.

⁶¹ Ibid, motīvu daļa, 4. lpp.

⁶² Ibid, aprakstošā daļa, 3. lpp.

Tātad, nepieciešams kāds papildus pierādījums, kas norāda uz to, ka persona nav atradusies konkrētā pārkāpuma izdarīšanas vietā.

Policijas darbiniekam, kā arī 1. instances un apelācijas instances tiesām, par loģisku secinājumu ir atzīts, ka persona D ir izdarījusi avāriju, ņemot vērā, ka viņa notikuma vietā ir atradusies viena un nav bijis iemesls neticēt personas D paskaidrojumiem,⁶³ bet protokolā ir fiksēts, ka persona atzīst vainu, bet tas nav atzīts kā fakts.⁶⁴

Protams, šāds pierādījums nederēs autortiesību pārkāpuma gadījumā. bet skaidrs, ka šie pierādījumi arī netieši pierāda to, ka persona nav vainojama konkrētā pārkāpuma izdarīšanā. Tātad, lai pierādītu, to, ka atbildētājs neatradās konkrētajā autortiesību pārkāpuma izdarīšanas vietā, atbildētājam ir jāiesniedz papildus pierādījumi. Piemēram, – ar kredītkarti izdarīta maksājuma izdarīšanas vieta un laiks, saskaņā ar CPL 112. pantu un Kredītiestāžu likuma⁶⁵ 63. panta pirmās daļas trešo punktu, novērošanas kameras ieraksts, tā vieta un laiks, saskaņā ar Personas datu regulas 13. panta otrās daļas b) punktu, kā arī liecība, saskaņā ar CPL 105. – 109. pants.

Tad atbildētājam, lai iegūtu šos personas datus, ir jāgriežas pie elektronisko pakalpojumu sniedzējiem – interneta un/ vai mobilo sakaru operātoru un jāpieprasa izdodot esošo personas datu kopiju, saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti⁶⁶ (turpmāk - Datu regula) 15. panta trešo daļu. Protams, ņemot vērā, ka tā ir rakstiska dokumenta kopija, civilprocesa izpratnē. Saskaņā ar Civilprocesa likuma 111. panta otro daļu, noraksts, kopija vai izraksts ir jānodrošina ar attiecīgu apliecinājumu, kopijas, noraksta un izraksta izsniegšanas kārtību elektroniskiem dokumentiem nosaka Elektronisko dokumentu likums.⁶⁷

Papildus šim, ir arī ieteicams izprasīt identifikācijas numuru, kas kopā ar IP adresi, nepārprotami liecinātu par mobilā tālruņa piederību konkrētai personai.⁶⁸

Tādā gadījumā Autors saskata divus iespējamus veidus kā autortiesību subjektam atspēkot šo argumentu:

- 1) Mobilais telefons nav atradies pie atbildētāja. Tas ir gadījumos, ja telefons ir nozaudēts vai nozagts, autortiesību subjekts var lūgt, tiesai, lai tiek noskaidrota arī telefona atrašanās vieta

⁶³ Vidzemes apgabaltiesas 13. 06. 2016 spriedums lietā Nr. 111015615, motīvu daļa, 4. lpp.

⁶⁴ Ibid

⁶⁵ Kredītiestāžu likums: LV likums. Pieņemts 24. 10. 1995.

⁶⁶ Fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti (ES) Nr. 679/2016, ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula). Pieņemta 26. 04. 2016. [26.04.2016. red.]

⁶⁷ Elektronisko dokumentu likums. LV likums. Pieņemts 31. 10. 2002. [31.12.2019. red.]

⁶⁸ Krūmiņš M., 2018, 46 .lpp.

atrašānās vieta autortiesību pārkāpuma laikā šādā gadījumā autortiesību subjekts varētu prasīt, lai pierāda, ka attiecīgais telefons atrodas pie atbildētāja.

- 2) Atbildētājs ir manipulējis atrašanās vietas datus. Mūsdienas nav nepieciešams būt hakerim, lai mainītu atrašanās vietas datus. Pietiek savā elektroniskajā ierīcē instalēt virtuālo privāto tīklu programmas (turpmāk – VPN), ar kuru palīdzību ir iespēja viegli mainīt atrašanās vietas datus un persona iegūst iespēju izmantot internetu it kā atrastos pakļauta attiecīgas valsts jurisdikcijai.⁶⁹ Šādā gadījuma autortiesību subjekts var pieprasīt caur tiesu šos pierādījumus, lai atklātu apslēptos datus. To veiktu Valsts tiesu ekspertīžu birojs, kurš pēc autortiesību subjekta pieprasījuma veiktu informācijas tehnoloģiju izpēti, lai atrastu konfigurētos atrašanās vietas datus.⁷⁰ Tas autortiesību subjekts gan nebūtu lēts prieks, ņemot vērā, ka pa vienu datu nesēju jāmaksā 483, 13 eiro.⁷¹ Tā kā autortiesību subjektam jāapsver cik reāli, ir, ka šādi pārkāptas autortiesības un, vai autortiesību pārkāpums ir ar tik lieliem zaudējumiem, ka vērts ķerties pie šādas ekspertīzes veikšanas.

Iepriekšminētie pierādījumi, kas iegūti no elektronisko pakalpojumu sniedzējiem ir elektroniska dokumenta kopija jeb rakstiska dokumenta kopija, Civilprocesa likuma izpratnē. Saskaņā ar Civilprocesa likuma 111. panta otro daļu, noraksts, kopija vai izraksts ir jānodrošina ar attiecīgu apliecinājumu. Kopijas, noraksta un izraksta izsniegšanas kārtību elektroniskiem dokumentiem nosaka Elektronisko dokumentu likums.

Elektronisko dokumentu likuma 5. panta pirmā un otrā daļa nosaka, ka elektroniskā dokumenta atvasinājumam (papīra formātā) ir tāds pats spēks kā oriģinālam, ja tas ir apstiprināts atbilstoši spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, atvasinājuma izsniedzējs var uzrādīt atvasinājuma oriģinālu, kā arī atvasinājumus ir apliecinājis, kurš pēc normatīvo aktu prasībām to var darīt. Tomēr, ņemot vērā Tieslietu ministrijas izstrādātas dokumentu izstrādāšanas un noformēšanas vadlīnijas, nav lietderīgi sniegt atvasinājumu, ja var iesniegt oriģinālu, ievērojot EDL 3. panta prasības un Ministru kabineta noteikumu Nr. 473⁷² 8., 10. – 13., 13. 4 punkti.

⁶⁹ [b.a.]: https://nymguard.com/en-us/what-is-a-vpn/?gclid=CjwKCAjwwMn1BRAUEiwAZ_jnEl63srDq1gShun8vDm7Uu_syZU1z_nV6yViOUj1Tz0oX7L4zmLYj2RoC4T0QAvD_BwE [aplūkots 06.05.20]

⁷⁰ [b.a.]: http://www.vteb.gov.lv/ekspertizu_veidi [aplūkots 06.05.2020]

⁷¹ Valsts tiesu ekspertīžu biroja maksas pakalpojumu cenrādis: Ministru kabineta 2017. gada 5. septembra noteikumi [05.09.2017 red.]

⁷² Elektronisko dokumentu izstrādāšanas, noformēšanas, glabāšanas un aprites kārtība valsts un pašvaldību iestādēs un kārtība, kādā notiek elektronisko dokumentu aprite starp valsts un pašvaldību iestādēm vai starp šīm iestādēm un fiziskajām un juridiskajām personām noteikumi: Ministru kabineta 2005. gada 28. jūnija noteikumi [31.12.2019. red.]

Tomēr, autortiesību subjektam iespējas aizstāvēt savas aizskartās tiesības ir laika ziņā ierobežotas. Autortiesību subjektu ierobežo, ne tikai Civillikuma 1895. pants, kurš nosaka, ka noilguma termiņš saistību tiesībai ir 10 gadi, bet arī, ja autortiesību pārkāpums ir noticis internetā, realitātē ir daudz ierobežotāks. Jāņem vērā, ka elektronisko sakaru komersanti personas datus Latvijā saglabā 18 mēnešus, saskaņā ar Elektronisko sakaru likuma 19. panta pirmās daļa vienpadsmito punktu. Tādējādi, Autors secina, ka autortiesību subjektam ir ātri jāreaģē uz šo autortiesību pārkāpumu, jo elektronisko sakaru komersants vienkārši var atteikt izsniegt datus, jo tas šos datus vairs neuzglabā un tam nav pienākums šos datus izsniegt, saskaņā ar Elektronisko sakaru likuma 71.¹ panta otrā daļu un 71.² panta trešo daļu.

Tas skar arī atbildētāju, ja ir radusies situācija, kā nule apspriestajā piemērā, kur ņemot vērā viņa telefona atrašanās vietu, viņš nav atradies autortiesību pārkāpuma izdarīšanas vietā. Tādējādi, ir aizskartas arī atbildētāja tiesības aizstāvēties, jo var būt situācija, ka autortiesību subjekts paspēj iegūt šos datus, kas liecina, ka autortiesību pārkāpums ir izdarīts no konkrētās IP adreses un IP adrese pieder atbildētājam, bet atbildētājs vairs nepaspēj iegūt šos datus, kas varētu norādīt uz viņa atrašanās vietu, jo elektronisko sakaru komersants tos vairs neuzglabā.

Tātad, ņemot vērā iepriekš analizēto, Autors secina, ka pašreizējā elektronisko sakaru komersantu datu apstrāde, ievērojami ierobežo autortiesību subjekta tiesības uz tiesas aizsardzību, sakarā ar aizskartajām civiltiesībām, saskaņā ar Civilprocesa likuma 1. pantu, jo autortiesību subjekts daudzos gadījumos nemaz nevar aizstāvēt savas aizskartās tiesības 10 gadu garumā, kā to paredz CL 1895. pants. Savukārt, atbildētājam ir ierobežotas tiesības uz aizstāvību, ņemot vērā pieeju uz elektronisko sakaru komersantu pašreizējo datu apstrādes modeli, jo, tāpat kā autortiesību subjekts, var nepagūt iegūt nepieciešamos personas datus savu tiesību realizācijai.

Tādējādi, Autors var secināt, ka uzglabāšanas termiņš šiem datiem ir par īsu un to vajadzētu pagarināt, bet pirms ķerties pie risinājumu meklēšanas, ir jāapskata arī elektronisko sakaru komersantu situācija.

Elektronisko sakaru komersantiem šie personas dati jāuzglabā, jāuztur iekārtas, kas saglabā šo lietotāju aktivitātes internetā un tas uzliek noteiktu ekonomisko slogu elektronisko sakaru komersantam, piemēram, ASV par vienu terabaitu datu uzglabāšanu uzņēmumam kā par ārpakalpojumu jāmaksā aptuveni 3, 351 dolāru.⁷³ Tādēļ ir jāsaprot kā samērot autortiesību subjekta tiesības aizstāvēt savas tiesības tiesā un šo elektronisko sakaru komersantu tiesības

⁷³ Abata Louis: <https://www.nasuni.com/the-hidden-costs-of-file-storage-revealed-in-new-infographic/> [aplūkots 07.05.2020]

uz uzņēmējdarbību. Respektīvi, būtu jāpanāk, lai pienākumi autortiesību aizsardzībai būtu taisnīgi, nebūtu nevajadzīgi sarežģīti vai dārgi un neietvertu nepamatotus termiņus un kavēšanos, saskaņā ar Direktīvu par intelektuālā īpašuma piemērošanas 3. panta pirmo daļu, kas ir sīkāk analizēta 2.6. nodaļā.

Viens no iespējamajiem risinājumiem ir noteikt elektronisko sakaru komersantiem pienākumu, ka, ja konkrētie dati pieprasīti tiesvedības vajadzībām, tad tie par attiecīgo samaksu no datu subjekta puses, glabātu šos personas datus līdz tiesas spriedums ir stājies spēkā. Tas būtu saprātīgs risinājums attiecībā pret elektronisko sakaru komersantu, ņemot vērā to, ka pats autortiesību subjekts maksātu par šo personas datu glabāšanu.

Šāds risinājums gan ir nepilnīgs, bet Autors atzīst, ka šāds risinājums atrisinātu iepriekšminēto problēmu ar to, ka situācijā, kad otra puse prasītu uzrādīt elektroniskā dokumenta kopijas (rakstveida pierādījuma) oriģinālu, saskaņā ar CPL 112. pantu, būtu iespējams uzrādīt elektroniskā dokumenta oriģinālu, jo to var uzrādīt tikai pats datu izsniedzējs, saskaņā ar ESL 5. panta pirmo daļu, jo šādā gadījumā, elektronisko sakaru komersantam nāktos uzglabāt pieprasītos datus, ļoti iespējams, arī pēc 18 mēnešiem, līdz brīdim, kad stājas spēkā tiesas spriedums. Tātad, Autors secina, ka šāds risinājums ir izmantojams.

Skaidrs, ka nule aprakstītais risinājums ir izmantojams, bet lai atrisinātu pārējās aprakstītās tiesiskās problēmas, ir nepieciešams papildu risinājums. Būtu jāapskata iespēja pagarināt datu uzglabāšanas termiņu.

Ņemot vērā to, ka elektronisko sakaru komersanti uzglabā noslodzes un saglabājamus datus 18 mēnešus, tas, kā noskaidrots, ierobežo pušu iespējas realizēt savas tiesības tiesā. Tātad, skaidrs, ka ir nepieciešams pagarināt šo termiņu, bet ir jāsamēro, ne tikai minēto pušu tiesības un elektronisko sakaru komersantu tiesības, bet arī pārējo datu subjektu tiesības. Šīs tiesības ir analizētas turpmākajā spriedumā.

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2006/24/EK (2006. gada 15. marts) par tādu datu saglabāšanu, kurus iegūst vai apstrādā saistībā ar publiski pieejamu elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniegšanu vai publiski pieejamu komunikāciju tīklu nodrošināšanu (turpmāk – Direktīva 2006/24/EK), kura vairs nav spēkā, noteica, ka atļautais datu uzglabāšanas termiņš ir seši mēneši līdz divi gadi, bet kā izsprieda ECT apvienotās lietas C-293/12 un C-594/12,⁷⁴ ka šis termiņš ir nesamērīgs un pārkāpj Eiropas pamattiesību

⁷⁴ EST 08. 04. 2014. spriedums lietā C-293/12 Digital Rights Ireland Ltd pret Īriju

hartu⁷⁵ (turpmāk – EPTH) 7. panta tiesības uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību un 8. panta personas datu aizsardzību, sekojošu iemeslu dēļ.

Lai ierobežotu EPTH 7. un 8. pantā minētās tiesības, tam ir jānotiek samērīgi, ievērojot gan indivīda, gan sabiedrības intereses un tiesības, tam jāatbilst ir nepieciešami, vispārējās nozīmes mērķiem, Eiropas savienības un ir noteikts ar likumu.⁷⁶

Atbilstība vispārējo interešu mērķim, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2006/24/EK (2006. gada 15. marts) par tādu datu saglabāšanu, kurus iegūst vai apstrādā saistībā ar publiski pieejamu elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniegšanu vai publiski pieejamu komunikāciju tīklu nodrošināšanu (turpmāk - Direktīvā 2006/24/EK)⁷⁷ ir noteikta cīņa pret smagiem noziegumiem,⁷⁸ bet skaidrs, ka noslodzes un atrašanās vietas dati tiek saglabāti, lai tiktu iegūti civillietās, lai puses varētu iegūt pierādījumus savu argumentu un iebildumu pierādīšanai, saskaņā ar ESL, kā analizēts iepriekš. Runājot par samērīgumu, autortiesību aizsardzības kontekstā, jāņem vērā autortiesību subjekta intereses un datu subjektu intereses, tātad lai EPTH 7. un 8. panta ierobežojums tiktu veikts tikai nepieciešamības ietvaros.⁷⁹ Tātad, lai netiktu uzglabāts lielākā apjomā un termiņā nekā tas ir nepieciešams, saskaņā ar Personas datu regulas 5. panta pirmās daļas e) punktu un, lai tiktu ievērota atbilstoša personas datu drošība, saskaņā ar 5. panta pirmās daļas f) punktu.

Jāņem vērā, ka, apstrādājot automātiski personas datus, rodas lielāks nelikumīgas piekļuves risks,⁸⁰ vēl jo vairāk, pēc pašreizējā ESL regulējuma, ka noslodzes un atrašanās vietas dati uzglabājami 18 mēnešus. Kā zināms, interneta un mobilo sakaru pakalpojumi mūsdienās ir ļoti nozīmīgi sabiedrībai un izmantojami ikdienas dzīvē, tādējādi secināms, ka šiem elektronisko pakalpojumu komersantiem jau ir pietiekami liels atbildības un ekonomiskais slogs, uzglabājot lielo daudzumu noslodzes un saglabājamo datu. Uzglabājot šos datus, jānodrošina garantijas, ka pietiekamā līmenī tiek nodrošināta šo datu droša glabāšana,⁸¹ atbilstoši Personas datu regulas un ESL prasībām.

Lai gan Satversmes 113. pantā nostiprināts, ka valsts aizsargā autortiesības un autoram neatkarīgi no tā, kur ir noticis autortiesību pārkāpums – vai reālajā dzīvē, vai virtuālajā

⁷⁵ Eiropas pamattiesību harta. Parakstīta Briselē. Pieņemta 07.12.2000. [07.12. 2000 red.]

⁷⁶ EST 08. 04. 2014. spriedums lietā C-293/12 Digital Rights Ireland Ltd pret Īriju, 38. punkts.

⁷⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2006/24/EK par tādu datu saglabāšanu, kurus iegūst vai apstrādā saistībā ar publiski pieejamu elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniegšanu vai publiski pieejamu komunikāciju tīklu nodrošināšanu. Pieņemta 15.03.2006. [15.03.2006 red.]

⁷⁸ EST 08. 04. 2014. spriedums lietā C-293/12 Digital Rights Ireland Ltd pret Īriju, 41. punkts.

⁷⁹ Ibid, 52. un 53. punkts

⁸⁰ Ibid, 55. punkts

⁸¹ Ibid, 54. punkts

realitātē, ir tiesības aizstāvēt savas aizskartās tiesības, tās ir jāizlieto samērīgi ar citu tiesību subjektu likumīgajām un tiesiskajām interesēm. Analizējot termiņa ziņā ierobežotu iespēju realizēt autortiesību pārkāpumu aizstāvēšanu interneta vidē, ļoti iespējams, ka autortiesību subjektam neizdosies realizēt Civillikumā noteikto iespēju savas tiesības aizstāvēt desmit gadu laikā, bet jāņem vērā arī citu tiesību subjektu tiesības, kas tiek ierobežotas un pienākumus, kas rodas, lai autortiesību subjekts varētu realizēt Satversmes 113. pantā nostiprinātās tiesības.

Kā analizēts iepriekš, elektronisko komersantu pienākums uzglabāt noslodzes un atrašanās vietas datus, drošā veidā, lai novērstu nelikumīgu piekļuvi šiem datiem, rada lielu atbildības un ekonomisko slogu. Situācijā, kurā šiem datiem piekļūst pretlikumīgi, tiek apdraudētas tiesības uz privātās un ģimenes dzīves, un personas datu aizsardzību. Elektronisko sakaru komersantiem glabājot šo lielo kvantumu datu, kas rodas 18 mēnešu laikā, ekonomiskais un atbildības slogs ir pietiekami liels. Pagarinot šo termiņu vēl vairāk, tas ievērojami palielinātu šo datu noplūdes risku personām, kurām pēc likuma tie nav jāredz, jo apgrūtinātu elektronisko sakaru komersantu spēju nodrošināt noslodzes un atrašanās vietas datu drošu glabāšanu.

Tādējādi, samērojot autortiesību subjekta tiesības ar pārējo minēto tiesību subjektu interesēm, Autors secina, ka nav nepieciešams pagarināt 18 mēnešu termiņu, kas noteikts ESL 10. panta pirmās daļās vienpadsmitajā punktā, jo citādi tiktu ievērojami ierobežotas citu subjektu tiesiskās un likumīgās intereses. Lai gan, skaidrs, ka 18 mēnešu termiņš, lai iegūtu nepieciešamos pierādījumus, lai pierādītu autortiesību pārkāpumu ir samērā īss, tomēr no otras puses pietiekams, jo autortiesību subjekts, regulāri pārbaudot internetu, veicot meklēšanas mājas lapās kā „google.com” vai „bing.com”, ir iespēja pārlicināties vai meklēšanas rezultātos neuzrādās konkrētais autora darbs. Bez tam pieejamas arī dažādas mājas lapas, kas pārbauda, vai internetā nav atrodams plāgiāts, kur arī tiek norādīts avots. Tādējādi, var secināt, ka patreizējais regulējums ir samērīgs visu iesaistīto tiesību subjektu interesēm.

Nākošie apskatāmie tiesību jautājumi izriet no sekojošā sprieduma. Lai gan, tas ir kriminālspriedums, no šī sprieduma izriet dažādi civiltiesiskie aspekti, tai skaitā no pierādīšanas viedokļa.

Ja autortiesību pārkāpums tiek konstatēts izmeklēšanas darbības rezultātā, kriminālprocesa ietvaros izņemšanas vai kratīšanas rezultātā, to var izmantot kā pierādījumu. Krimināllikuma

125. panta 2. daļa, kas pasaka:., Ir uzskatāms par pierādītu, ka persona ir pārkāpusi tiesiskā īpašnieka autortiesības, blakustiesības vai tiesības uz preču zīmi, ja vien tā nespēj ticami izskaidrot vai pamatot šo tiesību iegūšanu vai izcelsmi.’’ Tādējādi, personai nevarot uzrādīt apliecinošus dokumentus, kas apliecina, ka pie šīs personas tiesības nonākušas legālā ceļā, tad pierādījums par autortiesību pārkāpumu tiek uzskatīts par pierādītu.

Lietā K29-0483/14, kur šis iepriekšminētais pierādīšanas veids ir pielietots. ,...Ekonomisko noziegumu apkarošanas pārvaldes 4. nodaļas darbinieki, pamatojoties uz likuma „Par policiju’’ 12. panta 23. daļu, veica uzņēmuma SIA A reģ. nr.[], birojā [] ielā 68, Rīgā, veica datorprogrammu legalitātes pārbaudi, kur konstatēja, ka SIA A valdes loceklis M. D. reproducēja un izmantoja saimnieciskās darbības veikšanai bez autortiesību subjekta atļaujas (licences vai līguma veidā) šādas datorprogrammas:

1. Windows XP Pro - viena vienība, vērtība Ls 124, 00;
2. Adobe Photoshop CS 3 – viena vienība, vērtība Ls 635, 00;
3. Adobe Illustrator CS 3 – viena vienība, vērtība Ls 635, 00;
4. Corel Draw X4 – viena vienība, vērtība Ls 509, 00;
5. MS Office Pro Plus 2010 – viena vienība, vērtība Ls 551, 00
6. Tildes birojs 2011 – viena vienība, vērtība Ls 96, 00
7. Win RAR – viena vienība, vērtība Ls 16, 00.’’⁸²

Nelegālas autortiesību objektu reproducēšanas rezultātā vērtība kopumā sastāda Ls 2566, 00.

Spriedumā arī minēts, ka M. D. izdarot autortiesību pārkāpumu, ir arī apdraudējis valsts ekonomiskās intereses, valsts ekonomisko izaugsmi, saistībā ar intelektuālo īpašumu, kā arī kaitējis godīgai konkurencei un patērētāju tiesību interesēm un drošības interesēm, tādējādi radot ietekmi uz sabiedrības interesēm. Tas ticis kvalificēts pēc Krimināllikuma 148. panta pirmās daļas.⁸³

Saistībā ar spriedumu lietā K29-0483/14 ir arī analizējamas darbinieka un darba devēja attiecības autortiesību pārkāpuma gadījumā. Jāņem vērā, ka darba devējs atbild par darbinieka nodarīto zaudējumu trešajām personām, ja nodarījums ir veikts saistībā ar darba

⁸² Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 07.04.2013. spriedums lietā K29-0483/14 [nav publicēts]

⁸³ Ibid.

pienākumu izpildi. Tas var izpausties gan kā nepietiekama izvērtēšana izvēloties darbinieku, gan pienākumu uzraudzības izpildē.⁸⁴

Autortiesību pārkāpuma gadījumā ir svarīga darba pienākumu izpildes uzraudzība. Tā varētu izpausties gadījumā, ja piemēram, darbinieks nāk uz darbu ar savu personīgo datoru un darba pienākumu veikšanai izmanto šo datoru un nelegālās programmas, un darba devējs nav pārliecinājies par nelegālu programmu neesamību, jo tā ir daļa no uzraudzības procesa. Darba devējs ir atbildīgs par programmām, ko darbinieks izmanto darba pienākumu veikšanai. Veicot datora pārbaudi, ir jābūt klāt pašam datora lietotājam, lai netiktu nepamatoti aizskarta personas privātā dzīve, piemēram, apskatot privātus failus, kā personisku saraksti, ģimenes fotogrāfijas, iesaisti dažādās organizācijās u.tml. Protams, par šādu privātās dzīves pārkāpumu varētu būt runa, ja darba pienākumu pildīšanai tiek izmantots darbinieka personīgais dators vai darba devēja dotais dators darba pienākumu pildīšanai, ko darba devējs ir atļāvis izmantot arī personīgām vajadzībām.⁸⁵

Tādēļ, šādos gadījumos, ir ieteicams izdalīt informāciju dažādās datora mapēs; viena darba pienākumu pildīšanai, otra personīgajiem failiem. Protams, darbinieks arī nevar visu datorā esošo saturu pārnest pie personīgajiem failiem, jo skaidrs, ka darba datorā viss nav privāts. Tad darba devējam arī nākas ielūkoties šajā mapē, protams, maksimāli izvērtējot, kas ir paredzēts priekš darba pienākumu pildīšanas un kas nē, pirms atvērt konkrēto failu, lai nepamatoti neaizskartu darbinieka tiesības uz privāto dzīvi.

Spriedumā pie kriminālatbildības tika saukts valdes loceklis, valdes locekļa atbildības jautājumus regulē speciālās normas, kas ir paredzētas Komerclikumā. Tiek pateikts, ka zaudējuma konstatēšanas apmēri ir tādi paši kā Civillikumā, ja valdes loceklis spēj pierādīt, ka ievērojis 169. panta prasības. Prasījumi pret valdes un padomes locekli noilgst 5 gadu laikā.

Jāņem vērā, ka spriedumā netika analizēti 169. pantā minētie faktori, vai tā ir valdes locekļa atbildība vai juridiskās personas atbildība. Tomēr, Autors secina, ka tiesa pareizi atzinusi M. D. kā valdes locekļa atbildību, nevis pašas juridiskās personas atbildību, jo jāņem vērā, ka:

1. Persona nav rīkojusies kā krietns un rūpīgs saimnieks. Par katru tiesību aizskārums, par ko personu var vainot, aizskartā persona var prasīt atbildību ciktāl pārkāpēju par to vainot.⁸⁶

⁸⁴ Kalniņš E. Komentārs 2185. pantam. . Gram. Latvijas Republikas Civillikuma komentāri: Ceturtā daļa. Saistību tiesības. Sagatavojis autoru kolektīvs. Prof. Kalvja Torgāna zinātniskajā redakcijā. Rīga: Mans Īpašums, 2000 509. lpp.

⁸⁵ Kakstāns A. Darba devēja tiesības pārbaudīt darbinieka darba datoru. Jurista vārds, 2018, nr. 11, 34. lpp.

⁸⁶ Civillikuma 1635. pants

Aizskārums ir ar ļaunu nolūku,⁸⁷ jo ņemot vērā, to, ka M. D. ir lietojis datorprogrammas, tātad pārkāpis autortiesību subjekta tiesības jeb ar ļaunu nolūku lietojis datorprogrammas – saimnieciskās darbības veikšanai, viņš ir apzinājies kaitējuma sekas.⁸⁸ Jāņem vērā vispārzināmais princips „nezināšana neatbrīvo no atbildības,” jo cilvēks nevar aizbildināt likuma pārkāpumu, ar to, ka nav zinājis likumu, ar ko pietiek, lai pierādītu, ka persona nav rīkojusies kā krietns un rūpīgs saimnieks.

2. Lai gan, ņemot vērā kriminālprocesa pamatprincipu – nevainīguma prezumpcija, personai nav jāpierāda savs nevainīgums,⁸⁹ tas ir jādara procesa virzītājam, lai pieņemtu tiesisku spriedumu uz , balstītu uz pierādījumiem, kas pārbaudīti tiesas sēdē,⁹⁰ šajā gadījumā tiesai tas nemaz nebija jādara, jo 1) apsūdzētais nevarēja pierādīt datorprogrammu legālu izcelsmi un 2) apsūdzētais atzina savu vainu.

Šādā gadījumā, nāktos pierādīt, ka personas tehnisko zināšanu līmenis ir pietiekams, lai saprastu, ka datorprogramma tiek lietota bez autortiesību subjekta piekrišanas, ja darbinieks neparedzēja un tam nevajadzēja un tas nevarēja paredzēt savas darbības vai bezdarbības kaitīgo seku iestāšanās iespēju.⁹¹ Tas vien, ka persona prot rīkoties ar konkrēto programmu līmenī, kas pieļauj tās izmantošanu, nenozīmē, ka persona saprot materiāltiesisko pusi. Izņemot gadījumus, ja personai parādās par to konkrēts paziņojums, ka nepieciešams iegādāties licenci u. tml. Protams, vēl šādā gadījumā nāktos pierādīt, ka personai paziņojums ir saprotamā valodā, vai zināšanas, lai saprastu paziņojumu un kopumā pārkāpuma esību ir pietiekamas, kas varētu būt pietiekami sarežģīti. Tādēļ, Autors secina, ka šis autortiesību aizsardzības līdzeklis nebūtu efektīvs.

Autors uzsver, ka iepriekšminētie pierādīšanas veidi nav atzīstami kā autortiesību pārkāpumi interneta vidē, bet šie nelegāli iegūtie autortiesību objekti ir iegūti, ļoti iespējams, izmantojot interneta starpniecību – lejupielādējot. Tādējādi, pierādīšanas piemērā, kur pierādījums tiek iegūts veicot izņemšanu vai kratīšanu, ir pietiekams, lai pierādītu autortiesību pārkāpumu, un nav nepieciešams iegūt informāciju no interneta pakalpojumu sniedzējiem. Protams, ja autortiesību subjekts vai valsts vēlētos arī noskaidrot pašu augšupielādētāju, tad tas iespējams ir atsevišķa civilprocesa vai kriminālprocesa ietvaros.

⁸⁷ Civillikuma 1641. pants

⁸⁸ Torgāns K. Komentārs CL 1641. pantam, 148. lpp.

⁸⁹ Kriminālprocesa likuma 19. panta otrā daļa

⁹⁰ Kriminālprocesa likuma 512. panta otrā daļa

⁹¹ Krimināllikuma 10. panta ceturtnā daļa

Spriedumā arī tika pievērsts jautājums autortiesību subjektu jeb cietušo jautājumam. Cietušie pieteica kaitējuma kompensācijas, kuras tiem apmierināja saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 350. pantu, izņemot Adobe Corporation, pamatojoties uz to, ka Adobe Corporation ir savai pārstāvei Latvijā atsaukusi pilnvaru pārstāvēt kompāniju. Tai pat laikā tiesa norādīja, ka noskaidrojoties pārstāvības jautājumam, par kompensācijas apmēru var vērsties pret M. D. civilprocesuālajā kārtībā.⁹²

Šādā gadījumā vērsot prasību pret autortiesību pārkāpēju civilprocesā, autortiesību subjekts ir atbrīvots no pierādīšanas pienākuma, jo atbildība ir pierādīta ar krimināllietā spēkā stājušos lēmumu. Citkārt, atbrīvojums no pierādīšanas nastas rodas, ja ir stājies spēkā prokurora priekšraksts par sodu, „kā arī lēmums par kriminālprocesa izbeigšanu uz nereabilitējoša pamata ir obligāts tiesai, kas izskata lietu par tās personas civiltiesisko atbildību, par kuru pieņemts attiecīgais nolēmums, vienīgi jautājumā par to, vai noziedzīgā darbība vai bezdarbība notikusi vai to izdarījusi vai pieļāvusi tā pati persona.”⁹³ Kā tas, piemēram, ir izmantots spriedumos kā SKC -242/2019, SKC – 461/2017.

Autors, apskatot iespēju autortiesību subjekts savu aizskarto civiltiesisko interešu aizsardzību kriminālprocesā, secina, ka:

- 1) iespēja tikt pieaicinātam kriminālprocesā kā cietušajam un pieteikt morālā un mantiskā zaudējumu atlīdzinājumu, ir ļoti nozīmīga iespēja. Īpaši tādēļ, ka krimināltiesai vai administratīvajai tiesai izspriežot valstij nodarīto kaitējumu, pie viena tiek apskatīts arī autortiesību subjektam nodarītais tiesību aizskārums. Tādējādi, tiek veicināts procesuālās ekonomijas princips – strīda atrisināšana saprātīgos termiņos (ātrs un efektīvs) un vienkāršotas procedūras.⁹⁴ Nepieaicinot autortiesību subjektu, tieši rastos pretējais, tad autortiesību subjektam nāktos vērsties papildus civiltiesā. Tādējādi, autortiesību subjekts tikai pazaudētu laiku, gaidot attiecīgo spriedumu krimināllietā vai administratīvajā lietā un tiktu lieki papildus noslogota tiesu sistēma.
- 2) Ja tomēr, kādu iemeslu dēļ, piemēram, pārstāve zaudē pārstāvniecības tiesības, kā minēts iepriekšējā piemērā vai citu iemeslu dēļ, autortiesību subjekts nerealizē savas civiltiesiskās intereses kriminālprocesā, autortiesību subjektam, saskaņā ar CPL 7. un 96. panta trešo daļu, vērsties ar civilprasību tiesā, viņš ir atbrīvots no pierādīšanas. Tomēr, šāda iespēja nav paredzēta attiecībā uz administratīvajām lietām, jo tas nav ietverts *expressis verbis* likuma normā. Tāpat, to ir atzinusi Augstākā tiesa, tādējādi neatbrīvo prasītāju no pierādīšanas

⁹² Ibid.

⁹³ Citēts no: Civilprocesa likuma 96. panta trešās daļas

⁹⁴ Ose D. Procesuālās ekonomijas principa un tiesību uz taisnīgu tiesu mijiedarbība. Jurista vārds, 2019, nr. 39, 8. lpp.

nastas.⁹⁵ Tiesai pašai jālemj par prejudicialitātes nozīmi administratīvajā lietā, attiecībā uz civillietu.⁹⁶

Autors uzskata, ka, tāpat kā kriminālprocesā pierādītajam, arī administratīvajā lietā nodibinātie fakti ir ar vienu un to pašu ticamības pakāpi, lai tos varētu izmantot kā atbrīvojošu pamatu no pierādīšanas, jo gan administratīvās tiesas, gan krimināltiesas ir atzītas ar likumu Tiesu vara⁹⁷ un pilntiesīgas izspriest lietas valsts vārdā.

Lai gan, administratīvā pārkāpuma procesā persona, kurai nodarīts kaitējums, ir jāpieaicina, saskaņā ar Administratīvā atbildības likuma⁹⁸ 122. panta pirmo daļu, tomēr ar kaitējumu atlīdzināšanu saistīti jautājumi netiek risināti.⁹⁹ Interesanti atzīmēt, ka LAPK 39. pantā tiesā ir paredzēta iespēja izskatīt mantisko zaudējumu, bet ne par morālo kaitējumu.

Autors uzskata, ka kārtība, kas noteikta Administratīvās atbildības likumā ir jāpārskata. Jautājumu par autortiesību subjekta – cietušā morālā vai mantiskā kaitējuma atlīdzību būtu jālemj tikai, ja lieta ir ierosināta tiesā, saskaņā ar Administratīvās atbildības likuma 22. nodaļu „Sūdzības iesniegšana”. Ja rodas kāds iemesls iesniegt sūdzību par pieņemto lēmumu, tad varētu izskatīt arī nodarīto kaitējumu. Tādējādi tiktu veicināts procesuālās ekonomijas princips – rādīt ātrus un efektīvus procesus un vienkāršotu procedūru,¹⁰⁰ lieki nevēršoties civiltiesā, ja kaitējumu var izspriest kopīgi ar pamatlietu administratīvajā pārkāpuma procesā tiesā.

Lai ieviestu Autora piedāvātās izmaiņas, būtu nepieciešams izdarīt sekojošus grozījumus Civilprocesa likumā:

Civilprocesa likuma 7.panta nosaukums būtu izsakāms šādā redakcijā „*Civilprasība krimināllietā un administratīvajā pārkāpuma lietā.*”

Civilprocesa likuma 7. panta pirmā daļa būtu izsakāma šādā redakcijā:

- (1) *Civilprasību par mantisko zaudējumu un morālā kaitējuma atlīdzināšanu krimināllietā var celt kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā vai administratīvajā pārkāpuma procesā – administratīvās atbildības likumā noteiktajā kārtībā.*

⁹⁵ Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2014. gada 29.maija spriedums Lietā Nr. SKC-2247/2014, 5.3. punkts. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/downloadlawfile/2974> [aplūkots 18.05.2020]

⁹⁶ Ibid, 7. 1. punkts.

⁹⁷ Tiesu vara. LV likums. Pieņemts 15.12.1992. [11.03.2020 red.]

⁹⁸ Administratīvās atbildības likums. LV likums. Pieņemts 25.10.2018 [01.07.2020 red.]

⁹⁹ Putra I., Bērziņš G. Personas statuss administratīvajā pārkāpuma procesā. Gram.: Administratīvo pārkāpumu tiesības. Administratīvās atbildības likuma skaidrojumi. Sagatavojis autoru kolektīvs. Doc. E. Danovska un Lekt. G. Kūtra zinātniskajā redakcijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2020, 207. lpp.

¹⁰⁰ Ose D. 2019., 8. lpp.

Civilprocesa likuma 7. panta otrā daļa būtu izsakāma šādā redakcijā:

- (2) *Ja civilprasība krimināllietā vai administratīvajā pārkāpumu lietā nav iesniegta vai izspriesta, prasību var celt šajā likumā noteiktajā kārtībā.*

Civilprocesa likuma 31. panta otrā daļa būtu izsakāma šādā redakcijā:

- (3) *Civilprasība, kas radusies no krimināllietas vai administratīvās pārkāpuma lietas, ja tā nav iesniegta vai izspriesta, izskatot krimināllietu vai administratīvo pārkāpumu lietu, civilprocesa kārtībā ceļama pēc vispārējās piekritības noteikumiem.*

Civilprocesa likuma 96. pants jāpapildina ar trešās daļas prim punktu šādā redakcijā:

- (3¹) *Likumīgā spēkā stājies tiesas spriedums administratīvajā pārkāpuma lietā, lēmums par soda piemērošanu ir obligāts tiesai, kas izskata lietu par tās personas civiltiesisko atbildību, par kuru pieņemts attiecīgais nolēmums, vienīgi jautājumā par to, vai administratīvais pārkāpums ir noticis un to izdarījusi tā pati persona.*

Administratīvās atbildības likuma 34. panta otrā daļā izsakāma šādā redakcijā:

- (2) *Personai, kurai ar administratīvo pārkāpumu radīts kaitējums, tiek garantētas procesuālās iespējas kaitējuma kompensācijas pieprasīšanai un saņemšanai, ja lieta tiek izskatīta administratīvajā tiesā no pārkāpuma izdarītāja, saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 26. nodaļu, ciktāl tas nav pretrunā ar šo likumu. Ja lieta nav tikusi ierosināta administratīvajā tiesā, tad cietušais var pieprasīt atlīdzinājumu Civilprocesa likuma paredzētajā kārtībā.*

Administratīvās atbildības likuma 34. pants papildināms ar trešo, ceturto un piekto daļu redakcijā:

- (3) *Ja cietušais uzskata, ka ar kompensāciju nav atlīdzināts viss radītais kaitējums, viņam ir tiesības prasīt tā atlīdzināšanu Civilprocesa likuma noteiktajā kārtībā. Nosakot atlīdzības apmēru, jāņem vērā administratīvajā pārkāpuma procesā tiesā saņemtā kompensācija.*
- (4) *Pieprasot atlīdzinājumu civiltiesiskā kārtībā, cietušais ir atbrīvots no valsts nodevas.*
- (5) *Nolēmums administratīvajā pārkāpuma procesā ir saistošs civillietu izspriešanā.*

Pie administratīvo lietu lietvedības ir arī apskatāms jautājums, sakarā ar cietušo, tai skaitā autortiesību subjektu, uzaicināšanu, kas pašlaik ir paredzēts LAPK 268.¹ pantā un jaunajā regulējumā Administratīvās atbildības likuma 122. pantā. Tas ir svarīgs noteikums, lai autortiesību subjekts, tāpat kā jebkurš cits cietušais uzzinātu par nodarīto civiltiesisko

interesu aizskārumu. Tādējādi, autortiesību subjekts var uzzināt par izdarīto, gan kas noticis interneta vidē, gan reālajā dzīvē.

2.3. WLAN tīkla pakalpojuma sniedzēja atbildības noteikšana par lietotāju izdarīto autortiesību pārkāpumu.

Šajā apakšnodaļā ir apskatīts jautājums, kad informācijas pakalpojuma sniedzējs ir saucams pie atbildības par autortiesību pārkāpumu interneta vidē.

Sakarā ar 1. nodaļā apspriesto brīdinājumu jeb paziņojumu sūtīšanu Vācijas tiesības, saskaņā ar Vācijas Autortiesību likuma 97a paragrāfu. Ja brīdinājuma saņēmējs sodu neapmaksā labprātīgi, pret viņu var vērsties tiesā, kā tas ir noticis sekojošajā gadījumā.

Par informācijas pakalpojumu sniedzēju - atbildības pierādīšana ir analizēta Ģenerālvokāta secinājumos, lietā Tobias Mc Fadden pret Sony Music Entertainment Germany GmbH. Īsumā par lietas apstākļiem. Uzņēmējs Vācijā Tobias Mc Fadden, uzturēja bezmaksas un bez paroles pieejamu Wi-Fi tīklu, lai reklamētu savu veikalu, ietverot Wi-Fi nosaukumā sava veikala nosaukumu „Mc Fadden”. No šī Wi-Fi tīkla tika izdarīts autortiesību pārkāpums, trešā persona lejupielādēja dziesmu, kas pieder Sony Music Entertainment. Prejudiciālā jautājuma būtība bija analizēt Wi-Fi tīkla nodrošinātāja atbildības esamības vai neesamības tiesiskos aspektus.

1. Lai pierādītu interneta pakalpojuma sniedzēja atbildību ir jāievēro Direktīvas Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/31/EK par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību, iekšējā tirgū.¹⁰¹ (turpmāk - 2000/31/EK) 12. pants “Vienkāršā līnija (“mere conduit”),” kurā noteikts:

“1. Ja tiek piedāvāts informācijas sabiedrības pakalpojums, kas sastāv no pakalpojuma saņēmēja piedāvātās informācijas pārraides komunikāciju tīklā vai piekļuves nodrošināšanas komunikāciju tīklam, dalībvalstis nodrošina, ka pakalpojuma sniedzējs nav atbildīgs par pārraidīto informāciju, ar noteikumu, ka pakalpojuma sniedzējs:

- a) neierosina pārraidi;
- b) neizvēlas pārraides saņēmēju un
- c) neizvēlas vai nepārveido informāciju, kas iekļauta datu pārraidē.”¹⁰²

¹⁰¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/31/EK par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību, iekšējā tirgū. Pieņemta 08.06.2000. [08.06.2000 red.]

¹⁰² Citēts no: Direktīvas 2000/31 12. panta

Pārraidē ierosināšana šajā Direktīvas kontekstā, pārraide ir, „...kas sastāv no informācijas pārraidīšanas caur sakaru tīkliem, piedāvājot pieeju sakaru tīklam vai glabājot informāciju, ko sniedz pakalpojuma saņēmējs”.¹⁰³ Pārraidē saņēmējs ir tas, kas uztver pārraidē – autortiesību objektu, leļupielādēļot, saņemot straumi. Savukārt, informācijas pakalpojumu sniedzējs neizvēlas un nepārveido informāciju, kas iekļauta datu pārraidē, ja konkrēti nepiedāvā autortiesību objektus un nepārveido – neizmaina tā saturu.

No Vācijas tiesībām izriet sekoļošais, ka atbildība par autortiesību pārkāpumu var iestāties tieši un netieši.¹⁰⁴

Saskaņā Vācijas Autortiesību likuma 97a daļā, ja izsūtītais brīdinājums nav devis vēlamo rezultātu, t. i., - samaksāta brīdinājumā norādītā soda nauda, tad autortiesību subjekts var vērsties tiesā. Vācijas tiesas šo pantu interpretē, ka nav nepieciešams konstatēt, ka autortiesību pārkāpumu persona veikusi pati vai bijusi līdzdalībnieks, arī ja konkrētā persona ir bijusi pārkāpuma cēlonis jeb veikusi pārkāpumu netieši.

Netiešā atbildība tika piespriesta Bundesgerichtshof (Federālā Augstākā tiesa) 2010. gada 12. maija spriedumā Sommer unseres Lebens (I ZR 121/08), norāda, ka privātpersona nenodrošināja savu Wi-Fi ar paroli un tādēļāļā ļāva lietotājam pārkāpt autortiesības, un tādēļ ir lietderīgi ieviest identifikācijas sistēmu.¹⁰⁵

Autors nepiekrīt šim sprieduma argumentam un pamato to šādi:

1. Lai gan, ieviešot šādu identifikācijas sistēmu, var piekrist, ka tas veicinātu vieglāku šo autortiesību pārkāpēju identificēšanu, tomēr ieviest šādu mehānismu prasītu papildu līdzekļus – personas datu apstrādē, sistēmas izveidē, kas liktu, iespējams, atteikties no šīs opcijas kā tādas, dēļ ekonomiskā sloga.
2. Fakts, ka pārraidē saņēmējs pieslēdzoties var norādīt arī nepatiesus datus par sevi, kas, galu galā, nebūs gana efektīvi, tas tikai ierobeļos personu loku, bet nenovērsīs iespējamo kaitējumā autortiesību subjektam. Lai sistēma būtu efektīva, nepieciešams ieviest dārgu sistēmu, lai izsekotu datu plūsmai, kas var ietekmēt personas tiesības uz privāto dzīvi,¹⁰⁶ kā rezultātā lietotājam, apzinoties šādu sistēmas esamību, persona neizvēlētos Wi-Fi vispār izmantot un zustu jēga informācijas pakalpojumu sniedzējam vispār uzturēt Wi-Fi tīklu.
3. Šāds identificēšanas mehānisms ir pretrunā ar Direktīvas 2004/48 2. panta 4. punktu, jo ir nepamatoti dārga un sareļļģīta minētās sistēmas izveide, kā arī nav taisnīgi – ņemot vērā

¹⁰³ Direktīvas 2000/31 Preambulas 18. punkts.

¹⁰⁴ Ģenerāļadvokāta secinājumi lietā Tobias Mc Fadden pret Sony Music Entertainment Germany GmbH (iesnieguma nr. 484/14), 15. punkts.

¹⁰⁵ Ibid, 17. punkts.

¹⁰⁶ Ibid, 146. punkts.

potenciālos draudus, ko nodara datu plūsmas konstanta monitorēšana, kas apdraud personu tiesības uz privāto dzīvi un izpausmes brīvību,¹⁰⁷ kā arī pret interneta pakalpojuma sniedzēju, ņemot vērā ekonomisko slodzi, identificēšanas sistēmas izveidē.

4. Šāda mehānisma izveides rezultātā tiek apdraudētas personas tiesības uz izpausmes un informācijas apmaiņas brīvību, tai skaitā arī tiesības uz pieeju internetam, saskaņā ar Cilvēktiesību deklarācijas 19. pantu. Lai gan, Expressis verbis pantā nevar izlasīt, ka pieeja internetam ir cilvēktiesība, bet kopš 2003. gada Pasaules informācijas sabiedrības samitā (World Summit on the Information Society) pieņemtajā Ženēvas principu deklarācijas¹⁰⁸ 48. punktā tika atzīts, ka internets ir kļuvis par personas tiesību uz izpausmes un informācijas apmaiņas brīvības platformu, kurā šīs tiesības var realizēt. Starptautiski internetam vajadzētu tikt pārvaldītam daudzpusīgi, caurspīdīgi (pārredzami) un demokrātiski. Tādējādi var secināt, ka šāda identificēšanas mehānisma izveides rezultātā tiktu apdraudētas šajos argumentos minētās cilvēktiesības, tai skaitā, ierobežotas personas tiesības uz pieeju internetam, jo, kā iepriekš analizēts šajos argumentos, nevar atzīt, ka tas būtu demokrātisks interneta pārvaldības veids.

Nevar pieprasīt arī no interneta pakalpojuma sniedzēja, lai pārtrauc interneta savienojumu, jo tas nenodrošina taisnīgu pamattiesību realizāciju, uzņēmējam, tas apdraud brīvi veikt uzņēmējdarbību, jo interneta nodrošinājums ir daļa no saimnieciskās darbības, kā tas ir šajā gadījumā.¹⁰⁹ Tāpat arī, izvērtēt visu datu plūsmu, jo tas saskaņā ar Direktīvas 2004/48 3. panta pirmo daļu – ir dārgi, sarežģīti un nav taisnīgi, līdzīgi kā 1. nodaļā analizētajā EST spriedumā Scarlet Extended SA pret Société belge des auteurs compositeurs un éditeurs SCRL (SABAM), kur ar attiecīgo filtrēšanas sistēmu tiek aizskartas personu tiesības uz privāto dzīvi un ierobežotu izpausmes brīvību.

Jāņem arī vērā, ka tas nebūtu taisnīgi pret interneta pakalpojuma sniedzēju, jo veidotu ekonomisko slogu, kā nule analizētajā paroles (identificēšanas) sistēmas ieviešanas gadījumā.

Minētais uzņēmējs neierosināja pārraidi, kā to arī atzīst iesniedzējtiesa un nevar būt atbildīgs par to, ko dara šie lietotāji¹¹⁰ jeb pārraides saņēmējs, kas pats ar savu gribas izpausmi veic prettiesisko darbību. Tāpat arī, uzņēmējs pats neizvēlas pārraides saņēmēju – tie uzņēmējam ir potenciālie klienti, kuri atrodas konkrētā Wi-Fi uztveramības zonā, kuri ir

¹⁰⁷ Sīkāk sk. 1. nodaļu.

¹⁰⁸ Ženēvas principu deklarācija. Parakstīta 12.12. 2003. [12.12.2003. red.]

¹⁰⁹ Ģenerālvokāta secinājumi lietā Tobias Mc Fadden pret Sony Music Entertainment Germany GmbH (iesnieguma nr. 484/14),

¹¹⁰ Ģenerālvokāta secinājumi lietā Tobias Mc Fadden pret Sony Music Entertainment Germany GmbH (iesnieguma nr. 484/14), 72. punkts.

pilnīgi nejauši, ņemot vērā, ka uzņēmējs nevar paredzēt, kas būs tuvumā, pieslēgsies un, iespējams, izdarīs autortiesību pārkāpumu caur viņa Wi-Fi tīklu.

No lietas apstākļiem arī neizriet, ka uzņēmējs Wi-Fi tīkla patērētājiem būtu piedāvājis vai mainījis saturu kādas trešās personas lejupielādētajai dziesmai, kas pieder Sony Music.

Tādējādi, nevar konstatēt uzņēmēja netiešo atbildību par trešās personas izdarīto kaitējumu.

Savukārt, iepriekšminētais no konkrētā tiesas sprieduma, neaizliedz nacionālajai tiesai piemērot Direktīvas 2000/31 12. panta 3. daļu: „Šis pants neietekmē tiesas vai administratīvas iestādes tiesības saskaņā ar dalībvalstu juridisko sistēmu pieprasīt pakalpojuma sniedzējam izbeigt vai novērst likuma pārkāpumu.” Piemēram, šajā gadījumā - aizliegt pieeju konkrētajai saitei ar autortiesību pārkāpjošu materiālu,¹¹¹ kas būtu samērīgi un arī ne pārāk sarežģīti un arī ne pārāk dārgi.

Pakalpojuma sniedzējs nav atbildīgs par to, ka viņš nav pēc savas iniciatīvas novērsis iespējamo pārkāpumu vai nav ievērojis *bonus pater familias* pienākumu, atbildība var iestāties tikai pēc tam, kad tiesa ir pieņēmusi lēmumu par šo rīkojumu, un tas pēc tam nav izpildīts. Tāpat, pakalpojumu sniedzējs nav atbildīgs par uzglabāto informāciju, ar nosacījumu, ka viņš, tiklīdz uzzina par pārkāpumu, nekavējoties veic nepieciešamās darbības, lai izņemtu informāciju vai padarītu neiespējamu piekļuvi.¹¹² Svarīgi, lai šie rīkojumi būtu samērīgi, tā lai izvēlētais līdzeklis būtu gana efektīvs, bet pēc iespējas mazāk ierobežotu pakalpojumu sniedzēja pamattiesības.¹¹³

Tādējādi Autors argumentē un secina, ka interneta pakalpojuma sniedzēja atbildības noteikšanā par trešo personu izdarīto autortiesību pārkāpumu ar vienkāršo līniju jāievēro šādi noteikumi:

1. Neierosina pārraidi. Nav tas, kurš jebkādā veidā veicina pārraidi – nenorāda hipersaiti uz autortiesību pārkāpjošu mājas lapu.
2. Neizvēlas pārraides saņēmēju – tieši sadarbojas ar pakalpojuma sniedzēju,¹¹⁴ t.i., jebkādā veidā palīdz pārraidīt nelegālo autortiesību objektu konkrētajam lietotājam.

¹¹¹ Ibid, 129. punkts

¹¹² Ibid, 98. punkts.

¹¹³ Ģenerālvokāta secinājumi lietā Tobias Mc Fadden pret Sony Music Entertainment Germany GmbH (iesnieguma nr. 484/14), 114. punkts

¹¹⁴ Direktīvas 2000/31/EK preambulas 56. apsvēruma

3. Neizvēlās un nepārveido informāciju - nav tas, kas dod iespēju (uztur) pārraidīt konkrēto autortiesību darbu – lejupielādēt, straumēt. Izveidojot mājas lapu ar šo autortiesību pārkāpjošo saturu.
4. Nevar vainot pakalpojumu sniedzēju kā netieši atbildīgu par to, ka nav ievērojis *bonus pater familias* principu, ka nav pietiekami pārraudzījis notiekošo – novērsis šo autortiesību pārkāpumu. Atbildība var iestāties tikai tad, ja pakalpojuma sniedzējam uzzinot par šīm aktivitātēm, viņš nav veicis nepieciešamos soļus, lai novērstu pārkāpuma turpmāku izdarīšanu, kā piemēram, ir liedzis piekļuvi šai mājas lapai, hipersaitei. Vai arī, nav izpildījis tiesas lēmumu ar rīkojumu, kā novērst šo autortiesību pārkāpumu.
5. Nevar arī piemērot atbildību par to, ka interneta pakalpojumu sniedzējs nav ieviesis atbilstošu identificēšanas sistēmu, jo īpaši, ja tā ir dārga, sarežģīta un nav taisnīga. Piemēram, ieviešot paroli, identificēšanas sistēmu, pārtraukt interneta savienojumu.

KOPSAVILKUMS

Autors bakalaura darba aizstāvēšanai izvirza šādas tēzes:

1. Atrašanās vietas datus, kumulatīvi ar citu pierādījumu, atbildētājs varētu izmantot kā pozitīvu faktu, lai pierādītu, ka nav izdarījis autortiesību pārkāpumu no atbildētājam piešķirtās interneta protokola adreses, jo nav atradies autortiesību pārkāpuma izdarīšanas vietā.
2. Autortiesību subjekts var iebilst pret atrašanās vietas datiem un pierādīt atbildētāja vainu, spējot pierādīt ar jaunu pozitīvu faktu, ka atbildētājs ir manipulējis atrašanās vietas datus.
3. Likumdevējam jāapsver iespēja grozīt Civilprocesa likumu un Administratīvās atbildības likumu, nosakot administratīvā pārkāpuma procesā izspriestai lietai tādu pierādīšanas nozīmi kā kriminālprocesā izspriestai lietai, tādējādi vienkāršojot autortiesību subjekta civiltiesisko interešu aizstāvību un paātrinot civilprocesu.
4. Izskatot administratīvajās pārkāpuma lietās tiesā, likumdevējam vajadzētu paredzēt iespēju izspriest cietušo civiltiesisko kaitējumu, tādējādi vecinot procesuālās ekonomijas principa ievērošanu – radīt ātrākus un efektīvākus procesus.
5. Lai ieviestu Autora piedāvātās izmaiņas, nepieciešams izdarīt sekojošus grozījumus Civilprocesa likumā un Administratīvās atbildības likumā.

Civilprocesa likuma 7.panta nosaukums būtu izsakāms šādā redakcijā „*Civilprasība krimināllietā un administratīvajā pārkāpuma lietā.*”

Civilprocesa likuma 7. panta pirmā daļa būtu izsakāma šādā redakcijā:

- (1) *Civilprasību par mantisko zaudējumu un morālā kaitējuma atlīdzināšanu krimināllietā var celt kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā vai administratīvajā pārkāpuma procesā – administratīvā atbildības likumā noteiktajā kārtībā.*

Civilprocesa likuma 7. panta otrā daļa būtu izsakāma šādā redakcijā:

- (2) *Ja civilprasība krimināllietā vai administratīvajā pārkāpumu lietā nav iesniegta vai izspriesta, prasību var celt šajā likumā noteiktajā kārtībā.*

Civilprocesa likuma 31. panta otrā daļa būtu izsakāma šādā redakcijā:

- (2) *Civilprasība, kas radusies no krimināllietas vai administratīvās pārkāpuma lietas, ja tā nav iesniegta vai izspriesta, izskatot krimināllietu vai administratīvā pārkāpuma lietu, civilprocesa kārtībā ceļama pēc vispārējās piekritības noteikumiem.*

Civilprocesa likuma 96. pants jāpapildina ar trešās daļas prim punktu šādā redakcijā:

- (3¹) *Likumīgā spēkā stājies tiesas spriedums administratīvajā pārkāpuma lietā un lēmums par soda piemērošanu ir obligāts tiesai, kas izskata lietu par tās personas*

civiltiesisko atbildību, par kuru pieņemts attiecīgais nolēmums, vienīgi jautājumā par to, vai administratīvais pārkāpums ir noticis un to izdarījusi tā pati persona.

Administratīvās atbildības likuma 34. panta otrā daļā izsakāma šādā redakcijā:

(2) Personai, kurai ar administratīvo pārkāpumu radīts kaitējums, tiek garantētas procesuālās iespējas kaitējuma kompensācijas pieprasīšanai un saņemšanai, ja lieta tiek izskatīta administratīvajā tiesā no pārkāpuma izdarītāja, saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 26. nodaļu, ciktāl tas nav pretrunā ar šo likumu. Ja lieta nav tikusi ierosināta administratīvajā tiesā, tad cietušais var pieprasīt atlīdzinājumu Civilprocesa likuma paredzētajā kārtībā.

Administratīvās atbildības likuma 34. pants papildināms ar trešo, ceturto un piekto daļu redakcijā:

(3) Ja cietušais uzskata, ka ar kompensāciju nav atlīdzināts viss radītais kaitējums, viņam ir tiesības prasīt tā atlīdzināšanu Civilprocesa likuma noteiktajā kārtībā. Nosakot atlīdzības apmēru, jāņem vērā administratīvajā pārkāpuma procesā tiesā saņemtā kompensācija.

(4) Pieprasot atlīdzinājumu civiltiesiskā kārtībā, cietušais ir atbrīvots no valsts nodevas.

(5) Nolēmums administratīvajā pārkāpuma procesā ir saistošs civillietu izspriešanā.

IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN AVOTI

Literatūra:

1. Autoru kolektīvs. Administratīvo pārkāpumu tiesības. Administratīvās atbildības likuma skaidrojumi. Doc. E. Danovska un Lekt. G. Kūtra zinātniskajā redakcijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2020
2. Autoru kolektīvs. Civilprocesa likuma komentāri. I daļa (1. – 28. nodaļa). Otrais papildinātais izdevums. Kalvja Torgana zinātniskajā redakcijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2016
3. Autoru kolektīvs. Latvijas Republikas Civillikuma komentāri: Ceturtā daļa. Saistību tiesības. Sagatavojis autoru kolektīvs. Prof. Kalvja Torgāna zinātniskajā redakcijā. Rīga: Mans Īpašums, 2000
4. Autoru kolektīvs. Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Prof. R. Baloža zinātniskajā vadībā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011
5. Autoru kolektīvs. Juridisko terminu vārdnīca. Rīga: Kamene, 2000.
6. Grudulis M. Ievads autortiesībās. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2006.
7. Neimanis J. Ievads tiesībās. Rīga: autora izdevums, 2004
8. Rozenfelds J. Intelektuālais īpašums. Rīga: Zvaigzne ABC, 2008.

Periodika:

9. Gailīte D. Intelektuālais īpašums kā pasaules ekonomikas stūrakmens. Jurista vārds, 2012, nr. 21.
10. Krūmiņš M. Pierādījumu iegūšana un pieļaujamība saistībā ar personas datiem, Jurista vārds, 2018, nr. 4
11. Ose D. Procesuālās ekonomijas principa un tiesību uz taisnīgu tiesu mijiedarbība. Jurista vārds, 2019, nr. 39
12. Tauriņš A, Meļņika M. Autortiesību direktīvas 13. pants: starp tiesisku atlīdzību un interneta filtriem, Jurista vārds, 2019, nr. 4
13. Skrastiņš U. Konceptuāli par vainu administratīvajās tiesībās. Jurista vārds, 2007, nr. 23

Interneta resursi:

14. [b.a.]: http://www.vteb.gov.lv/ekspertizu_veidi [aplūkots 06.05.2020]
15. Elīna Gulbe: <https://lvportals.lv/norises/283583-sabiedriba-noverte-intelektualo-ipasumu-bet-piratismu-nenosoda-2016> [aplūkots 27.03.2020]
16. [b.a.]: <https://www.la.lv/laipa-piratismis-latvija-ir-liela-problema> [aplūkots 17. 05. 2020]

17. Māris Klūga: <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/policijai-trukst-kapacitates-cina-ar-interneta-piratiem.a195179/> [aplūkots 17.05.2020]
18. Rūdolfs Krieviņš: <https://www.lsm.lv/raksts/dzive--stils/tehnologijas-un-zinatne/netflix-ienaksana-latvija-varetu-samazinat-piratisko-filmu-apriti.a163109/> [aplūkots 27.03.2020]
19. Elita Mīlgrāve: https://www.tvnet.lv/4539172/milgrave-straumesana-ir-labs-veids-kacinities-ar-piratismu_
20. Salaman Aslam: <https://www.omnicoreagency.com/youtube-statistics/> [aplūkots 05.04.2020]
21. [b.a.]: <https://www.herald-union.com/copyright-infringement-by-illegal-file-sharing-in-germany/> [aplūkots 14.04.2020]
22. Autoru kolektīvs: <https://www.theglobalipcenter.com/wp-content/uploads/2019/06/Digital-Video-Piracy.pdf> [aplūkots 17.05.20]
23. [b.a.]: <https://www.imdb.com/title/tt2966850/> [aplūkots 27.03.2020]
24. Jodie Griffin :
<https://www.publicknowledge.org/files/TPP%20Econ%20Presentation.pdf> [aplūkots 29.04.2020]
25. [b.a.]: <https://www.evz.de/en/shopping-internet/illegal-downloads-in-germany.html>
[aplūkots 28.03.2020]
26. Joe Karaganis: <http://piracy.americanassembly.org/wp-content/uploads/2011/06/MPEE-PDF-1.0.4.pdf> [aplūkots 27.03.2020]
27. Liz Bales: <https://contentcafe.org.au/articles-stories-everything/are-netflix-and-spotify-really-reducing-piracy/> [aplūkots 27.03.2020]
28. Autoru kolektīvs:
https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/729184/oci-tracker.pdf [aplūkots 27.03.2020];
29. Autoru kolektīvs:
https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/546223/OCI-tracker-6th-wave-March-May-2016.pdf [aplūkots 27.03.2020]
30. Abata Louis: <https://www.nasuni.com/the-hidden-costs-of-file-storage-revealed-in-new-infographic/> [aplūkots 07.05.2020]
31. Matthew S. Schwartz: <https://www.npr.org/2019/03/20/705009029/disney-officially-owns-21st-century-fox?t=1585319448381> [aplūkots 27.03.2020]
32. Autoru kolektīvs: <http://europeanwriterscouncil.eu/study-e-book-piracy-uvanl/>
[aplūkots 05.04.2020]

33. David Trainer: <https://www.forbes.com/sites/greatspeculations/2019/08/20/all-the-reasons-why-netflix-is-doomed/#2a1c6276465e> [aplūkots 27.03.2020]
34. [b.a.]: https://nymguard.com/en-us/what-is-a-vpn/?gclid=CjwKCAjwwMn1BRAUEiwAZ_jnEl63srDq1gShun8vDm7Uu_syZUIz_nV6yViOUj1Tz0oX7L4zmLYj2RoC4T0QAvD_BwE [aplūkots 06.05.20]

Normatīvie akti:

35. ANO Vispārējā Cilvēktiesību deklarācija. Parakstīta 1948. gada 10. decembrī. [10.12.1948. red.]
36. Eiropas pamattiesību harta. Parakstīta Briselē. Pieņemta 07.12.2000 [07.12. 2000 red.]
37. Ženēvas principu deklarācija. Parakstīta 12.12. 2003. [12.12.2003. red.]
38. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/31/EK par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību, iekšējā tirgū. Pieņemta 08.06.2000. [08.06.2000 red.]
39. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2006/24/EK par tādu datu saglabāšanu, kurus iegūst vai apstrādā saistībā ar publiski pieejamu elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniegšanu vai publiski pieejamu komunikāciju tīklu nodrošināšanu. Pieņemta 15.03.2006. [15.03.2006 red.]
40. Fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti (ES) Nr. 679/2016, ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK. Pieņemta 17.04.2016. [17.04.2016 red.]
41. Latvijas Republikas Satversme. LV likums. Pieņemts 15.02.1922. [01.01.2019 red.]
42. Civillikums. LV likums. Pieņemts 29. 01. 1937. [06 .12. 2019 red.]
43. Latvijas Administratīvā pārkāpuma kodekss. LV likums. Pieņemts 07.12.1984. [05.04.2020]
44. Tiesu vara. LV likums. Pieņemts 15.12.1992. [11.03.2020 red.]
45. Kredītiestāžu likums: LV likums. Pieņemts 24. 10. 1995. [13.01.2020 red.]
46. Krimināllikums. LV likums. Pieņemts 17.06.1998. [03.07.2019 red.]
47. Civilprocesa likums. LV likums. Pieņemts 14.10.1998. [01.07.2019. red.]
48. Autortiesību likums. LV likums. Pieņemts 06.04.2000. [13.12.2018 red.]
49. Elektronisko dokumentu likums. LV likums. Pieņemts 31. 10. 2002. [13.02.2020 red.]
50. Elektronisko sakaru likums. LV likums. Pieņemts 28. 10. 2004. [13.02.2020 red.]
51. Kriminālprocesa likums. LV likums. Pieņemts 21.04.2005. [24.12.2019. red.]
52. Elektronisko dokumentu izstrādāšanas, noformēšanas, glabāšanas un aprites kārtība valsts un pašvaldību iestādēs un kārtība, kādā notiek elektronisko dokumentu aprite starp

valsts un pašvaldību iestādēm vai starp šīm iestādēm un fiziskajām un juridiskajām personām noteikumi: Ministru kabineta 2005. gada 28. jūnija noteikumi [01.06.2018 red.]

53. Valsts tiešu ekspertīžu biroja maksas pakalpojumu cenrādis: Ministru kabineta 2017. gada 5. septembra noteikumi [08.09.2017 red.]

54. Administratīvās atbildības likums. LV likums. Pieņemts 25.10.2018 [01.07.2020 red.]

55. Urheberrechtsgesetz [Vācijas autortiesību likums]. Pieejams: https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_urhg/englisch_urhg.html

Juridiskās prakses materiāli:

56. EST 24.11. 2011. spriedums lietā Nr. C-70/10 Scarlet Extended SA pret Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM)

57. EST 08. 04. 2014. spriedums lietā C-293/12 Digital Rights Ireland Ltd pret Īriju

58. Ģenerāladvokāta secinājumi lietā Tobias Mc Fadden pret Sony Music Entertainment Germany GmbH (iesnieguma nr. 484/14)

59. EST 08. 04. 2014. spriedums lietā C-293/12 Digital Rights Ireland Ltd pret Īriju.

60. Satversmes tiesas 22.10.2002. spriedums lietā Nr. 2002-04-03. Pieejams: www.satv.tiesa.gov.lv/wp-content/uploads/2016/02/2002-04-03_Spriedums.pdf [aplūkots 26.03.2020]

61. Satversmes tiesas 18.03.2010. spriedums lietā Nr. 2010-50-03. Pieejams: www.satv.tiesa.gov.lv/wp-content/uploads/2016/02/2010-50-03_Spriedums.pdf [aplūkots 26.03.2018]

62. Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2014. gada 29.maija spriedums Lietā Nr. SKC-2247/2014. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/downloadlawfile/2974> [aplūkots 18.05.2020]

63. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Krimināllietu departamenta 12.03.2014 lēmums lietā Nr. SKK – 48/2014. Pieejams: www.at.gov.lv/downloadlawfile/3719 [aplūkots 31.05.2018]

64. Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 07.04.2013. spriedums lietā Nr. K29-0483/14 [nav publicēts]

65. Vidzemes apgabaltiesas tiesas 13.06.2016. spriedums lietā Nr. 111015615. Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/269729.pdf> [aplūkots 18.09.2020]

66. Hamkova D. Tiesu prakse, kurās noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīme ir būtisks kaitējums. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/lv/jaunumi/par-notikumiem/petijums-par-tiesu-praksi-lietas-kuras-noziedziga-nodarijuma-sastava-pazime-ir-butisks-kaitejums-8693> [aplūkots 29.04.2020]

Dokumentārā lapa

Apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Darba autors: _____ (Oskars Lamberts)

Rekomendēju bakalaura darbu aizstāvēšanai.

Darba vadītājs: _____ 2020. gada __. _____

(lektors Mārcis Krūmiņš) Recenzents: _____

Bakalaura darbs iesniegts Latvijas Universitātes Juridiskajā fakultātes Tiesību teorijas un vēstures katedrā 2020. gada __. _____

Dekāna pilnvarotā persona: _____.

Bakalaura darbs aizstāvēts bakalaura gala pārbaudījuma komisijas sēdē 2020. gada
____. _____. (protokols Nr. _____) Komisijas sekretāre/-s:
